

DOLENJSKI VOJVOJ

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsako sredo - Posamezna številka 10 din - LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje - TEK. RACUN pri Komunalni banki v Novem mestu št. 60-KB-16-2-24

Stev. 19 (425)

LETO IX.

NOVO MESTO, 14. MAJA 1958

UREJUJE uredniški odbor - Odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov ne vračamo - TISKA Ciaspisno podjetje Slovenski poročevalec v Ljubljani

Z OBČNEGA ZBORA ZVEZE BORCEV OKRAJA NOVO MESTO

Obračun plodnega dela

Organizacije Zveze borcev štejemo med najaktivnejše organizacije v okraju. Zlasti pretekli dve leti je organizacija uspešno reševala številne naloge. Na prvem mestu je skrb za otroke padlih borcev. Organizacija pa prav tako izpolnjuje druge naloge: skrbi za socialno šibke člane, zbira dokumente iz NOB, postavlja spomenike in spominske plošče, urejuje partizanska grobišča in drugo. Med naloge organizacije spada tudi prizadevanje za lik takega borca, kot je bil med vojno.

VEČ POLITIČNE VZGOJE

Materialno skrb za otroke padlih borcev je prevzela družba, kar je tudi njena naloga. V tem pogledu ni težav. Sredstva za solanje ali pre-kvalifikacijo teh otrok so za-

gotovljena. Zveza borcev si prizadeva, da bi vsi otroci padlih borcev prišli do primernega poklica in postali čimbolj koristni člani naše skupnosti. V okraju je 1119 otrok, ki so izgubili v vojni enega ali oboje roditelja. V nižjih gimnazijah se šola 273 otrok, v srednjih šolah 127, v višjih gimnazijah 30, na univerzi 21, v gospodarstvu se jih uči 232, v raznih poklicih pa jih je zaposlenih 153. Doma pri starših ali rejnikih na posestvih jih je še 283.

Prav ti otroci, ki še nimajo poklica, so posebna skrb Zveze borcev. Organizacija bo storila vse, da jim priskrbi usposobitev za en ali drug poklic. Ze letos bo možno v Novem mestu vzeti na pre-kvalifikacijo okoli 100 otrok. Večje število jih bo vzela tekstilna

tovarna Novo mesto za novi obrat predilnice v Metliki. V Novem mestu gradijo internat, ki bo mimo učenk administrativne šole, ki so vse hčerke padlih borcev, prevzel večje število otrok padlih borcev, ki se bodo usposabljali v Novem mestu.

Z uredbro o posebnem invalidskem dodatku za otroke padlih borcev je materialna oskrba za te otroke zagotovljena. Organizacije Zveze borcev pa se morajo bolj posvetiti politični plati vzgoje teh otrok, ki je marsikje šibka. Organizacija ZB mora vedeti, kdo vzgaja te otroke in v kakšnem duhu.

POMOC CLANOM

V preteklih dveh letih je organizacija poslala na brezplačno zdravljenje 203 člane. Dvestotim članom je izposlovala materialno pomoč. V zadnjih letih si je pridobilo kvalifikacijo nad 100 članov, v dopisno ekonomsko šolo pa se je vpisalo 47 članov.

Na občnem zboru so obravnavali tudi tiste posamezne člane, ki jim nobena pomoč ne pomaga. Čeprav so nekateri med njimi prišli po vojni do boljših materialnih pogojev, niso zadovoljni. Zahtevajo neke posebne pravice zato, ker so sodelovali v NOB, ne upoštevajoč pri tem enakopravnost državljanov in dejanske možnosti in zakonitost. Nekaterim od teh je Zveza borcev

skušala pomagati, priskrbela jim je zaposlitev ali pomoč, vendar je bilo oboje brezplodno. Takim v bodoče organizacija ne bo več pomagala.

SPOMENIKI IN GROBIŠČA

Dosedaj je bilo v našem okraju postavljenih 42 spomenikov in vzdanih 94 spominskih plošč. To predstavlja vrednost okoli 40 milijonov din. Na območju okraja je tudi 67 grobišč, v katerih je pokopanih po več borcev. Večina so ti skupni grobovi na pokopališčih, nekaj pa jih je izven pokopališč. Mnoga grobišča so neurejena, čeprav so občinski ljudski odbori pre-

(Nadaljevanje na 2. strani)

VREME

ZA CAS OD 16. DO 25. MAJA

Konec tekočega tedna ali v začetku prihodnjega tedna bo prešlo Slovenijo teško neurje s obilnimi padavinami in močno ohlادتvijo. Sicer bo prevladovalo lepo in toplo vreme, detudi so možne predvsem v alpskem svetu pogoste krajevne nevihte.

NAPOVED VREMENA ZA POLETJE

Razen maja bosta še dva polletna meseca sušna s nadpovprečnim številom jasnih in vročih dni, en poletni mesec pa bo deževen in hladen. Domnevno bosta junij in julij suha in vroča, avgust pa deževen in hladen.

M. V.

za novomeške žene, gospodinjice in družine

ga centra s strokovnjakom ing. Lapajno ogledali predvideni prostor v Germovi ulici. Pri ogledu zaradi različnih mnenj komisije ni prišlo do pravega zaključka in že smo se bal, da bo zaradi tega vsa stvar spet odvisela v zraku.

Predsednik in podpredsednik novomeške občine pa sta povzela, kakrat vse razumevanje za dolgoletno prizadevanje žena in sta sklicala 9. maja posvetovanje že omenjenih zastopnikov, kjer so se o gradnji natančneje pogovorili.

Sklep posveta: občina bo gradila stavbo in sicer tako, da bo pralnica s modernimi

stroji s centrifugami in z električnim valjem za likanje začela poslovati že konec letošnjega junija za potrebe avto ceste, po odhodu mlad. brigad pa bo pralnico prevzelo žensko društvo. Tako bomo vendarle uspeli nuditi našim ženam pranje perila po minimalnih cenah. Vsi ostali prostori, ki so v stavbi predvideni, bodo dograjeni prihodnje leto, ker jih bodo gradili postopoma.

Žene lahko zdaj z vedrim licem gledamo v prihodnost in smo lahko ponosne na svoje delo, čigar semena so padla po vztrajnem prizadevanju vendarle na plodna tla.

Trebnje za svoj praznik

Občinski praznik v Trebnjem vsako leto lepo in dostojno proslavljajo. Letos pa so se še posebno pripravili. Že dva meseca prej je bil osnovan poseben pripravljalni odbor, da bi bilo slavlje čim slovesnejše.

Dan pred praznikom, 14. maja zvečer, bo v Domu ljudske prosvete svečana akademija, na kateri bodo sodelovali tudi kulturne skupine mladinskih delovnih brigad iz naselja v Trebnjem. Po akademiji bo v mladinskem naselju ognjemet in taborno veselje, kjer bodo manifestirali povezanost prebivalcev Trebnjega in mladih graditeljev avto ceste.

15. maja zjutraj bo godba PD Josip Jurčič že rano zjutraj naznanila, da je napočil svečani dan. Trebnje bo svoj praznik pričakalo v cvetju in zastavah. Ob 9. uri dop. bo slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, na to pa bo povorka, v kateri bodo sodelovali konjeniki, motoristi, mladinske delovne brigade, športniki, skupina v narodnih nošah, lovci, pionirji in ostali. Ob 10. uri bo svečano zborovanje v parku pred spomenikom padlih borcev in polaganje vencev ob spomeniku. V Domu bo nato kino predstava domačega filma.

Popoldne bodo velike športne prireditve in tekmovanja. Štiri

brigade bodo izvajale program, ki so ga pripravile za Dan mladosti in bodo z njim nastopile pred maršalom Titom v Beogradu 25. maja.

Prebivalci Trebnjega in vse množice organizacije tekmujejo med seboj, da bo občinski praznik 16. maj spomin na osvoboditev Trebnjega in na dragocene žrtve za svobodo manifestacije napredka in uspehov naše socialistične izgradnje. M.

Prijetno presenečenje

Po večletnem prizadevanju je uspelo novomeškim ženam zainteresirati občino in upravo stanovanjske skupnosti za gradnjo stavbe, v kateri bi poslovala najrazličnejše servisne službe, kot pralnica, sušilnica, likalnica in krpalnica. Razen tega bi imeli lastne prostore v stavbi Okrajni zavod za pospeševanje gospodinjstva in mestno društvo žena, ki bo razen navedenih delovnih organiziralo še servisno službo za hišna opravila in izposojevalnico sesalcev za prah, ločilceve za parket, vse proti malenkostni odškodnini. Pred dnevi so si zastopniki ObLO, žena in gospodinjke-

seženo normo. To dokazujejo grafi-koni z rdečimi in modrimi črtami, o tem govore reliefi mladosti, dela in prijateljstva na baraki pančevske brigade. To opravičujeta vzoren red in snaga v naseljih ter živo kulturno in

Tisoč in tisoč drobnih želja in spomnin se je vzbudilo v mladih brigadirskih srcih. Prijatelji so in med njimi ni skrivnosti. Toda nekje so še drugi, ki morajo spoznatj te njihove nove skrivnosti, saj so jim pred odho-

8. maja 1945 so enote narodnoosvobodilne vojske vkorakale in osvobodile Novo mesto. 15. maja pa so naši borci zaključili zadnje boje na slovenskih koroških tleh, kjer so dotolkli zadnje ostanke fašističnih »nepremagljivih osvajačev«, krvnikov in njihovih domačih podreptikov. Na Dan zmage, ki ga slavimo v naši domovini vsako leto 15. maja, se zato s hvaležnostjo spominjamo vseh, ki so dali življenja za osvoboditev domovine in za njeno novo rast v svobodi, ponosu, neodvisnosti in sreči.

Odlikovanja ob 1. maju

Za letošnji praznik dela so bili z ukazom predsednika republike odlikovani naslednji tovariši in tovarišice iz naše okraja:

Z redom dela III. stopnje: Cedomir Černelič, strojni tehnik Moto montaže v Novem mestu; Mara Glonar, učiteljica v Novem mestu; Mihael Grabrijan, vlakovodja iz Novega mesta; Božidar Inkret, direktor tovarne BETI v Metliki; Antonija Škerle, šolska upraviteljica v Sentjerneju, in Martin Vindišman, upravnik Mizarske delavnice v Semiču.

Z Medaljo dela:

Darinka Fabjan, učiteljica iz Črnomlja; Anton Gregorič, mehanik tovarne BETI v Metliki; Adolf Kovič, progovni mojster Podjetja za vzdrževanje prog v Novem mestu; Ivan Metelko, mojster v Telekomunikacijah v Sentjerneju; Jože Mohe-

rič, referent Kurilnice v Novem mestu; Anton Sladič, vodja oddelka Moto montaže v Novem mestu; Jože Šterk, rudar iz Kanižarice, in Franc Vrvišar, poslovodja Mizarske delavnice Gradac.

Velika škoda v Srbiji

V dolini Velike Morave so bile kred kratkimi hude poplave. V čuprijski občini je voda poplavela 2500 ha zemlje in naredila za približ 240 milijonov din škodo. Na 132 hišah v Čupriji je škoda za približ 14 milijonov din, v mnogih stavbah je skoraj meter visoka voda uničila ljudem precej pohištva, posteljinne, in pod. Tudi na železniškem mestu v Čupriji je škoda nad 30 milijonov.

Do konca aprila smo uvozili blaga za 40 milijard

V aprilu smo izvozili iz države različnega blaga za dobrih 10 milijard dinarjev, uvoz v istem mesecu pa je dosegel višino 18 in pol milijarde din. V prvih štirih mesecih 1958 smo potemtakem uvozili iz tujine že za skoraj 40 milijard dinarjev.

Uspeh I. mednarodnega sejma obrti

Od 26. aprila do 5. maja je bil v Beogradu I. mednarodni sejem obrti, katerega se je udeležilo razen razstavljalcev iz Zahodne Nemčije, Švice, Francije, Avstrije, Madžarske, Švedske, Češkoslovaške, Kitajske, Indonezije in Španije približno 700 domačih obrtnih podjetij. Najbolje so bili na sejmu zastopani obratni kovinsko predelovalne in elektrotehnične stroke iz vseh področij države. Sejem si je ogledalo skoraj 400 tisoč ljudi.

Kostanjevica za Dan mladosti

Na 25. maj se v Kostanjevici na Krki že dalj časa temeljito pripravljajo. Vse proslave bodo združili s 15. obletnico ustanovitve pionirske organizacije. Imeli bodo revijo pevskih zborov iz šentjernejske in kostanjeviško-podboške

občine, razstavo ljudske tehnike, ogled parkov in učilnic na prostem, športne in zabavne igre za mladino in pionirje in še kaj. Pionirji pridno pomagajo; le ogledite si sliko, ki je izdelek njihovega fotokroška.

POZDRAVI

Bilo je kot lani in pred leti: pristrno, iskreno, nadvse toplo in navdušeno srečanje ljudstva z nosilci štafete! Iz Bele krajine so šli prvi pozdravi najprej v Kočevje in naprej v Ljubljano, vzdolž avtoceste pa so nosilci republiške štafete, povsod pristrno sprejeti od ljudstva, mladine in otrok, do četrtke zvečer prispeli v Trebnje. Godba, tople besede, pozdravi, stisk rok, nešteti pridnih, dobrih rok — in pesem brigadirjev, pri katerih je v trebanjskem naselju republiška štafeta tudi prenočila. In nato 9. maja naprej! Po trasi bodoče avtomobilske ceste, čez kamenje, skale in izruvane panje, čez doline, kjer rastejo prvi temelji novih mostov, čez travnike in polja, ki so odkrila deviška nedra magistral naših narodov: Ljubljana — Zagreb — Beograd — Niš — Skoplje. Povsod smeh, cvetje, zastave v pomladnem vetru in tople, iskrene besede:

POZDRAVITE NAM TOVARISA TITA! IZROČITE MU NAŠE NAJBOLJŠE ZELJE OB LETOŠNJEM ROJSTNEM DNEVU! NAJ DOLGO ŽIVI SREČAN IN ZDRAV — NA SREČO IN VESELJE NAŠIH NARODOVI!

V Novem mestu so ljudje in mladina pozdravili nosilce krajevnih štafet pionirjev, JLA in štafet z Gorjancev ter s partizanskega Roga v četrtke zvečer ob 18. uri. Kakih tisoč ljudi je pristrno sprejelo tekače, ki so prinesli pozdrave predsedniku ObLO Maksu Valutu; le-ta je s tribune spregovoril nato o prazniku Dneva mladosti in rojstnem dnevu ljubljenskega maršala. Še prav posebno pa se je v imenu vseh delovnih ljudi Dolenjske zahvalil tovarišu Titu in vsem, ki so pripomogli, da gradimo letos čez dolenjsko zemljo naš največji objekt — novo avtomobilsko cesto, ki nam odpira pot v svet. Za njim je prebral pozdravno pismo prebivalcev novomeškega okraja tovarišu Titu predsedniku okrajne zveze Partizana Srečko Skrt, med zvoki godbe pa so tekači kmalu po 18. uri odhiteli v Trebnje, kjer se je slavlje začelo malo pred 21. uro. Tisoč brigadirjev in ljudi je tudi tu manifestiralo svoje navdušenje in veselje ob bližajočem se Dnevu mladosti. Iz Bele krajine, Mirenske in Kolpske doline, iz Suhe krajine, doline Krke in vseh dolenjskih gričev, iz mest in vasi je še dni v nešteti pismih, pozdravih in toplih besedah naših ljudi, mladine, brigadirjev in otrok pripravav ena sama velika, pristrna želja: Dragi tovariš Tito: na mnoga, mnoga srečna leta!

VELIKI DNEVI

Letos so ob bodoči avto cesti BRATSTVA — ENOTNOSTI zrastle lesene barake. Z zvokom trobente in s prvimi sončnimi žarki se začenja novo življenje mnogih fantov in deklet. Pluge, stroje in železne klopi so zopet zamenjali nasipi, krampi in kolone. In tako ves dan...

V brigadi ni ponedeljkov, sred in sobota. Tu je en sam dan, ki se ne konča s sončnim zahodom, dan nad vsakim kubikom zemlje, nad vsako prepeljano samokolnico, nad vsakim samohodnim krampom in lopate... veliki dan mladosti, ljubezni in sonca... to je mladost na vsakem kilometru, mladost na trasi, ki se izgublja v nedogled...

Dve navidez neskončni vrsti kolčkov, na katerih so pribite desčice z rdečo izpisanimi številkami, označujeta črto, kjer bo jeseni stekla moderna avto cesta. To je trasa. Na nekaterih mestih kot da se ne zmejni za prepreke: gre preko reke, vije se čez njiže, nato se strmo stisne v soteske in globoke doline. Tu in tam naleti na osamljeno hišo. Velike ali majhne, vseeno. In hiša se mora umakniti. Čeprav so v njej živeli ljudje že deset, petdeset ali sto let. Avto cesta mora steči in hiša ji ne sme biti napoti.

Delajo, delajo, delajo, kolikor jim čepučajo mlade sile. Duh tekmovanja je prevzel njihova srca, duh prijateljskega medsebojnega tekmovanja. Sale, smeh, samokolnice. In jih... Dobra volja, uspeh pri delu ter ponos nad nepričakovano, visoko pre-

seženo normo. To dokazujejo grafi-koni z rdečimi in modrimi črtami, o tem govore reliefi mladosti, dela in prijateljstva na baraki pančevske brigade. To opravičujeta vzoren red in snaga v naseljih ter živo kulturno in

politično delo brigadirjev. Temu se pridružuje tudi bogati načrt fizikalturne dejavnosti. Predvsem pa govori o tem razen že doseženih uspehov visoka zavest brigadirjev, s katero opravičujejo besede enega izmed njih. Ki je rekel: »Avto cesta, to je čola tovarštva«.

Tisoč in tisoč drobnih želja in spomnin se je vzbudilo v mladih brigadirskih srcih. Prijatelji so in med njimi ni skrivnosti. Toda nekje so še drugi, ki morajo spoznatj te njihove nove skrivnosti, saj so jim pred odho-

dom častno obljubili, da jim bodo o vsem pisali. Prav vsakdanji prizor — glava, na kolenski deski in na njej pismo... Komu bo pisala in kaj? Ustnice ne govori. Ali oči vseeno mnogo povedo... oči govori pravi tako jasno kot z žuljevo roko napisane vrstice.

VII. kongres ZKJ. Predkongresno tekmovanje. Nove udarne brigade. Minerski pozdrav. Radostno pričakovanje nečesa velikega, pomembnega. Brigadirji zberejo zastopnike, ki naj kongresu sporočijo njihove pozdrave in obljubo, da bodo prevzeli naloge častno izpolnili. V delovnih oblekah je 23. aprila stopilo v kongresno dvorano devet brigadirjev z dvema razvitima zastavama udarnih brigad. Dvorana se je tresla od ploskanja in navdušenja, ko je tov. Bečir Meholič v imenu vseh brigadirjev sporočil tovarišu Titu, delegatom in vsem ostalim:

»Mi smo trenutno na najbolj vidnem mestu mladinske fronte naše domovine, ali v ničemer se ne razlikujemo od ostale naše mladine. Mi smo napredna jugoslovanska mladina, to pa pomeni brezkompromisno borbo za svobodo in pravico, pomeni vedrino, ljubezen in plemenitost, pomeni pravo mladost — a to je moč. To potrjuje vsak kubik zemlje, vgrajene v nasipe moderne avto ceste, vsak nov pojem, spoznan na enem izmed tečajev ob trasi, vsak nasmeh mladega hca na našem gradilišču.«

Za njimi bodo prišli drugi, nje večje iste želje, isto veselje, ista pota, po katerih so prišli iz raznih krajev. Tu so se mnogi prvi srečali... toda zdaj so že dobri prijatelji, saj jih veže skupni jezik mladosti, tovarštva in ljubezni.

Da, slepo je v naši domovini biti mladi in to spoznavajo o vsej resnici besede brigadirji na avto cesti.

Tone Srebrnjak
Foto: Franjo Medar

Črnomelj v letu 1958 Obračun plodnega dela

Občinski ljudski odbor je sprejel družbeni plan in proračun za 1958 — Glavni poudarek: povečanje osebne potrošnje — Povečana skrb za dvig kmetijstva, industrijske, obrtne in ostale proizvodnje — Trgovina in komunala v ospredju zanimanja

Dnevni red seje obeh zborov ObLO je bil 25. aprila pomemben in hkrati obširen. Zbora sta na skupni seji sprejela družbeni plan in proračun občine za leto 1958 in rešila razen tega vrsto drugih vprašanj.

Predlagani družbeni plan je bil sprejet soglasno brez sprememb, proračun pa z manjšimi spremembami, ki so jih predlagali odborniki v razpravi.

Največji poudarek družbenega plana je na povečanju osebne potrošnje prebivalcev; industrijska proizvodnja bo povečana za 52% v primerjavi z letom 1957, gozdarstvo za 26%, trgovina pa za 23%. V kmetijstvu ni predviden izrazitejši dvig proizvodnje. Letos nameravajo predvsem širiti in utrditi družbene odnose z organizirano pogodbeno proizvodnjo in pritiči s kultiviranjem stelnjakov in kosene. Oboje letos se ne bo dalo posebnih proizvodnih uspehov. Načrt razvoja kmetijstva predvideva kot osnovne agrotehnične ukrepe: uvajanje sortnih se-

men, smotrnejšo in večjo uporabo umetnih gnojil (letos je predvidena potrošnja 1400 ton, lani pa je bilo porabljenih le 840 ton) ter uvajanje novih kultur, predvsem hmelja in visnjeh ter orehovitih nasadov.

Za razvoj živinoreje je nujno treba povečati in izboljšati krmno osnovo, nabaviti plemenite svinje, povečati rejo pršutarjev, ki je v Beli krajini zelo uspešna, v zvezi s tem pa je treba pridelovati več ječmena in ovsa. V kraških; odročjih bodo gojili ovce jezerske solčavske pasme, ki so najprimernejše. Na kraških košenicah bodo zasadili 12 ha orehov in 3 ha višenj. Sadjarstvo je nujno potrebno obnoviti. V načrtu imajo organizirano delo, skupno z zadrugami, za pravočasno čiščenje sadnega drevoja in zaščitno škropljenje. Odborniki so v razpravi predlagali, naj bi občina predvidevala kazni za tiste, ki zaščitnih ukrepov v sadjarstvu ne izvajajo.

Kakor povsod, tudi v črno-

maljski, občini primanjkuje obrtnikov, šušmarstvo je pa precej razširjeno. Zaradi povečane potrošnje bo naraslo povpraševanje po obrtnih storitvah in proizvodnjah. Le s povečanjem zmogljivosti obrtnih obratov je mogoče preprečiti dvig cen. Šušmarje bodo vključili v nove obrtne obrate družbenega sektorja. Na Vinici bodo zgradili novo mizarstvo delavnico, v Črnomlju pa razširili podjetje Kovinar, mizarstvo de, lavnice, šiviljsko delavnico s konfekcijo ter klavnico z dograditvijo obrata za proizvodnjo mesnih izdelkov. Takoj bodo pričeli pripravljati načrte za gradnjo novih obratov raznih obrtnih dejavnosti. Ker primanjkuje vodilnih kadrov, bo oddalo nekaj upravnikov v novo šolo za upravnike, vaje pa bodo usmerjali v tiste stroke, ki so v občini najmanj razvite.

Trgovska mreža bo prevzemala dosedanje trgovske poslovalnice kmetijskih zadrug. V Črnomlju bo morala uvesti specializirane trgovine. Odkupno mrežo je treba reorganizirati tako, da bo čimmanj posrednikov, predvsem za blago, ki ga proizvajajo v občini. Gostinstvo je skoraj brez tujskih sob. V Črnomlju bodo skušali to vprašanje začasnó rešiti tako, da izpraznijo in opremijo nekaj sob v enem od bivših tovrstnih obratov. Ze letos pa bodo pričeli z gradnjo novega hotela. Na Mirni gori bodo nadaljevali z ureditvijo sob ter napeljavo vode, popravili bodo tudi pot do te priljubljene izletne točke. Se letos bodo pričeli urejati kopališči v Črnomlju in na Vinici. Dve novi avtobusni zvezi z Ljubljano, ki sta v načrtu, ena preko Žužemberka in ena preko Kočevja, bosta, v kolikor bo ta načrt seveda uspel, mnogo pripomočli boljše zvezi Bele krajine

z ostalo Slovenijo. Letos bo priključen novi vodovod na obstoječe omrežje. Nadaljevali bodo z deli na Gričku pri Črnomlju, elektrificirali vasi v okolici Adlešičev, Črnomlja in v Poljanski dolini, v Črnomlju, Vinici in Bojancih pa uredili pokopališča, ki so v zelo slabem stanju. Za gornji del Črnomlja, kjer je največ novih stanovanjskih blokov, je treba pripraviti načrte za kanalizacijo, še posebno zato, ker se bo Črnomelj širil v to smer.

Zelo živo so odborniki razpravljali o gozdnih poteh in pavalni skočnici, ki jo občina namerava uvesti. Razprava o gozdnih poteh je bila zdrava, o razpravi glede povšalne skočnice pa na žalost tega ni moč reči. Mogoče zato ne, ker je večina odbornikov kmetov...

(Nadaljevanje s prve strani)

vzeli skrb za partizanske grobove. Lani so bila urejena grobišča v Smihelu pri Novem mestu, Mirni peči, Smarjeti in Otočcu, dve grobišči na Rogu ter po eno grobišče na Ruperč vrhu in v Veliki Loki.

Med postavljenimi spomeniki in vzdanimi ploščami je tudi nekaj takih, ki ne ustrezajo in jih bo treba zamenjati. V temu so pripravljala dela za postavitev dostojnih spomenikov v Žužemberku, skupno z grobnico, in v Sentjoštu. Načrti za oba so v izdelavi, skrb za postavitev pa je prevelj Glavni odbor ZB Slovenije.

AKTIVNOST ČLANOV

Po številu članov bi bila organizacija ZB v našem okraju lahko precej močnejša. 9.596 članov, od tega 3.895 žena, je mnogo premalo za naš okraj. Pri vključevanju članov or-

ganizacije dosedaj niso storile dovolj.

Člani Zveze borcev so močno zastopani v organih družbenega upravljanja. V delavskih svetih in upravnih odborih podjetij je od 1.030 članov kar 576 članov ZB. V OLO, obč. LO, krajevnih odborih, šolskih svetih in pod. je od skupno 3.126 državljanov, kolikor jih dela v teh organih, 1.374 članov ZB. V občinskih ljudskih odborih je od skupno 475 odbornikov 311 članov ZB. Tudi v upravnih odborih kmetijskih zadrug je skoraj polovica takih, ki so člani ZB.

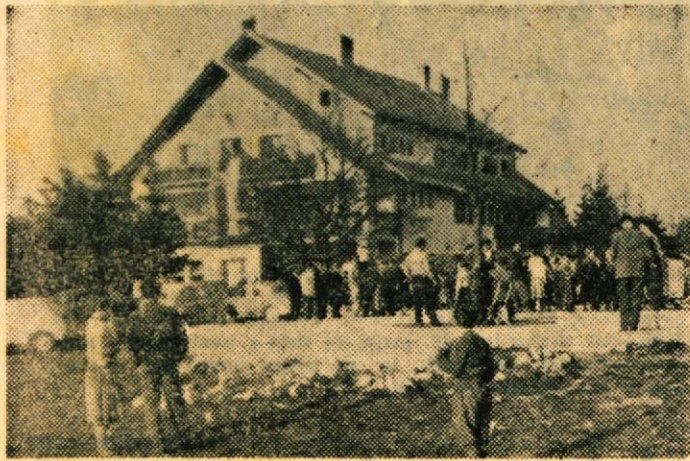
Spriču tega je odveč in nepotrebná skrb, ki so jo izrazili delegati na občnem zboru, češ da bo težko dobiti sredstva za izvajanje nalog organizacije, ker so vse pristojnosti prenešene na občine, te pa nimajo denarja. Naloge Zveze borcev so naloge vse družbe. Teh ni mogoče ločiti. Ne more biti vprašanja, ali so ali niso sredstva za šolanje otrok padlih borcev, za zdravljenje bolnega borca ali aktivista, ki ni socialno zavarovan. Prav tako ne sme obstajati vprašanje sredstev za ureditev partizanskih grobišč in njihovo stalno oskrbovanje. Naloga članov ZB, ki sodelujejo v upravnih

organih, je, da bodo potrebe borcev upoštevane pri delitvi dohodkov.

Pri tem pa ni mogoče tudi mimo velike pripravljenosti naših ljudi, kadar gre za naloge Zveze borcev. Dosedaj imamo veliko primerov, ko so naši ljudje prispevali zelo veliko za postavitev spomenika, za ureditev partizanskih grobov in drugo. Delegat iz Mirne peči je povedal, kako požrtvovalno so domačini pomagali lani pri urejanju partizanskih grobišč na pokopališču. Takih primerov je veliko. Prebivalci Dolenjskih Toplic in okolice so pripravili podariti 500 kubikov lesa za postavitev spomenika v Dol. Toplicah.

Med napotili za bodoče delo, ki so jih sprejeli na občnem zboru, je predvsem večja usposobitev občinskih zvez za uresničevanje nadaljnjih nalog. Pri občinskih zvezah je treba organizirati službo pravne pomoči, ki bo dajala članom nasvete in pravno pomoč pri reševanju njihovih zadev. Služba pravne pomoči že obstaja pri okrajnem odboru ZB, v bodoče pa naj bi obstajala še pri občinskih zvezah Novo mesto, Črnomelj, Trebnje in Metlika.

P. R.

Na vse strani so pohiteli ob 1. maju delovni kolektivi naših podjetij. Delavci in delavke tovarne NOVOTEKS so bili na Počevem, kjer so prav prijetno praznovali Dan dela. (Foto: Tone Pungertar)

Naš obisk

Danes vam predstavljamo tovariša Franca UHANA, referenta za narodno obrambo občine Kranj. Naleteli smo nanj v Dolenjskih Toplicah, kjer je na zdraviljenju. Bil je takoj pripravljen na pogovor.

»Nemara se tukaj zdravite?»

»Stalno prebivam na Goranjskem, v bližini Škofje Loke. Tukaj sem na zdraviljenju sklepnega revmatizma. Veste, saj sem pravz-

ničastimi in skalnimi orjaki naših Alp na Goranjskem. Okolica Toplic je zelo prijazna, mogoče toliko bolj zaradi prvega pomladnega zelenila in cvetja, ki je vanj odeta. Sklenil sem že več poznanstev z domačini. Imam tudi nekaj znancev iz internacije in partizanov. Izkoristil bom priložnost in jih obiskal.

Zelo mi tudi ugajata prikladnost in sproščenost ljudi. Postrežba je tako preprosto prijazna, da sem res presenečen. Počutim se tu tako, kot se nisem še v nobenem zdravilišču. Z lahkoto sem našel družbo prijaznih gostov, med katerimi mi dnevi zelo hitro potekajo. Veliko presenečenje je bila zame obredna s krasno poslikanim stropom, z lepimi umetniškimi slikami ter okusno opremo. Tukaj sem prvič v življenju, moram pa reči, da sem pričakoval mnogo manj!

»Kaj pa zdravje?»

»Povečane revmatične motnje po prvih kopelih me niso dosti motile, ker mi voda v vseh ostalih ozirih zelo prija. Prepričan sem, da bom ozdravel!«

Tudi mi želimo tovarišu Uhanu čimprejšnjo okrevanja in zadovoljstva v naših Dolenjskih Toplicah!

prav dolenski rojak, rojen sem blizu Dobriča pri Trebnjem. Ne morete si misliti, kako pozitivno vplivajo okrogli, z gozdom in zelenjem porasli dolenski hribi na človeka, ki nekaj časa živi med visokimi ko-

Notranjepolitični tedenski pregled

Ocena letošnjega gospodarjenja

Ocene gospodarstva v prvih treh mesecih letošnjega leta nas opozarjajo mimo uspehov tudi na določene slabosti, na katere bomo morali biti zlasti pozorni, če bomo hoteli uresničiti predvidevanja letnih in perspektivnih gospodarskih načrtov. V Sloveniji, če govorimo najprej o uspehih, se industrijska proizvodnja povečala iz meseca v mesec. Skupno povečanje znaša v prvem tromesečju, nasproti istemu razdobju preteklega leta, 9 odstotkov. Posebno močno se je povečala industrijska proizvodnja v marcu. Če vzamemo kot osnovo povprečno proizvodnjo v letu 1956 in jo označimo s 100, je znašala povprečje v letu 1957 — 113, v januarju letos 110, v februarju 110, v marcu pa že 123. V industrijski proizvodnji so danj vsi pogoji, da se le-ta povečuje tudi vnaprej, kolikor bomo zagotovili surovine, ki jih je potrebna uvažati.

Toda bili bi nekritični, če ob tem povečanju industrijske proizvodnje ne bi opozarjali na nekatere pojave, ki zmanjšujejo uspehe. Ze približni izračuni kažejo, da se proizvodnja v prvih mesecih ni povečala v skladu s povečanimi osebni dohodki. Gre za pravičen odnos med porastom proizvodnje in porastom osebnih dohodkov delavcev in nameščencev zaposlenih v industriji. Če bi se prejemki zaposlenih povečali tudi v prihodnje hitreje kot proizvedeno, bo to lahko veliko bolj občutno kot dosedaj vplivalo

na povečevanje cen potrošnega blaga. Dohodki delavcev in uslužbencev so se v prvih treh mesecih povečali za okoli 28 odstotkov. Pri tem se niso upoštevali tisti prejemki, ki so jih dobili zaposleni potem, ko so bili odobreni zaključni računi, prav tako pa je treba upoštevati dejstvo, da je število zaposlenih znatno večje, kar zmanjšuje odstotek povečanja osebnih dohodkov. Druga stvar na katero bomo morali biti pozorni pa je zaposlovanje novih delavcev v gospodarstvu. Ze v prvem četrtletju smo zaposlili toliko ljudi kolikor predvideva letošnji gospodarski načrt. Po nekaterih podatkih pa se približujemo tistemu številu zaposlenih, ki ga za Slovenijo predvideva perspektivni načrt za leto 1961. Tako naglo povečanje števila zaposlenih močno vpliva na povpraševanje po blagu, mimo tega pa povečana proizvodnja marsikje ni dosežena z večjo produktivnostjo pač pa z povečanjem števila zaposlenih. Tako gospodarjenje pa k stabilizaciji gospodarstva prav nič ne prispeva. Občinski zbori proizvajalcev bi morali o teh dveh pojavih torej o odnosu med osebni dohodki in porastom proizvodnje ter o zaposlovanju nove delovne sile prav resno razpravljati in sprejeti ustrezna priporočila kot jim to omogoča in naroča Uredba o razdeljevanju dohodka, s katerim razpolaga gospodarska organizacija. Uspehi so bili doseženi tudi na drugih

področjih. Toda v današnjem pregledu bi ostali pri vprašanju osebne potrošnje kar smo že omenili. Podatki namreč kažejo, da se je v prvem četrtletju najbolj povečala osebna potrošnja kmetijskih proizvajalcev. Znano je, da so cene kmetijskih pridelkov vsak mesec višje ne glede na lansko dobro letino. K temu so prispevale precej odkupne organizacije, ki marsikdaj povsem neupravičeno navijajo cene. Odkanje sredstev na vas je zato zelo veliko in se je v Sloveniji osebna potrošnja povečala v povprečju za 146 odstotkov. Pomeni, da se osebna potrošnja na vasi povečuje neprimerno hitreje kot v mestu, čeprav perspektivni načrt predvideva, da bi moral biti dohodek skladen dvig osebne potrošnje med mestom in vasjo. Ob tako različen povečanju osebnih dohodkov pa je značilno to, da so zbori proizvajalcev v industrijskih občinah dokaj naglo in morda celo s prevelikim razumevanjem proizvajalcev prejeli 10 odstotne občinske doklade, ki grede v bistvu na osebni dohodek delavcev. Drugeče pa je v občinah kjer prevladuje kmetijstvo. Tam zbori proizvajalcev ne razpravljajo o povečanju občinskih doklad, ki bi vplivale na zmanjševanje dohodkov kmetijskih proizvajalcev. Prav bi bilo, da bi v takih občinah o tem govorili in stopili pred volivce s predlogom, kakaj bodo tako zbrani dohodki uporabili, na primer za šolo, vodovod in podobno. V nobenem primeru pa ni prav, da za razvoj komun prispevajo več delavci, ki se jim osebni dohodki, kot je razvidno, povečujejo počasneje. O drugih problemih, na katere opozarja ocena gospodarstva, več v prihodnjih pregledih.

Vsem delovnim ljudem občine

TREBNJE

čestitajo za občinski praznik 15. maj in jim želijo kar največ uspehov pri nadaljnjem delu za dvig in rast občine:

Občinski ljudski odbor	Obč. odbor ZB NOV
Občinski odbor SZDL	Občinski odbor ZRO
Obč. sindikalni svet	Občinski komite LMS
Občinski odbor ZVVI	Kolektivni
Občinski odbor RK	vseh podjetij
Občinski komite ZKS	

Kaj vse se Dolenjcu pripeti v Benetkah in v Trstu

V Benetke in v Trst gremo! Ze štirinajst dni pred potovanjem nisem spala kot bi bilo treba; po glavi so mi rojile le Benetke in »sobljubljen« mesto Trst. Po pripovedovanju nekaterih lahko za tistih 9.800 lir in 3000 din, ki jih smeš vzeti s seboj, prineseš domov pol Italije, če že tega ne, pa vsaj vse drugo, kar ti srce poželi.

Ko je vendarle prišel čas odhoda, se je navorože se povečala. Zlasti, ko smo se bližali Sežani. Na poti v Benetke smo v Trstu pol ure počivali. Trgovine so bile sicer še zaprte, izložbe pa ne in zaletela sem se kar v najbližjo. O jeji! Nehote sem se odmaknila za korak ali dva. Fotoaparati, nič posebnega — in 45.000 lir! To je pomota, najbrže je zdajnja nula odveč, sem mislila. Stečem do sosednje izložbe in vidim ženski balonar za 22.000 lir. To vendar ni mogoče! Se sem nejeverni Tomaž. saj

vendar vsi pravijo, da je v Trstu vse napol zastoj. V negotovosti, kako je s cenami, smo odrinili proti osrčju Italije.

Cesta proti Benetkam je prav gotovo užitek za šoferje, še nam, ki imamo le izpit za pešce, je bila strašansko všeč. Raznovrstne reklamne deske stoje levo in desno ob cesti, kar neverjetno poživi enolično ravnino.

Okrog poldne smo zagledali Benetke. Naš hotel je bil v naselju Mestre, kjer je sama industrija. Hotel je bil zelo lep, tla iz marmorja, jedilnica prekrasna, ko pa sva z možem stopila v odkazano nama sobo, sva oba rekla: »No, kar se za komforta tiče, smo doma na boljšem!« Sobica je bila pravzaprav luknja z dvema posteljama, brez omare, stola ali kakršnega koli uporabnega predmeta za obsejanje obleke. Sosedje, ki jim je bila sreča bolj mila, so nama posodili dva oblačnika; z oblakami vred sva ju obesila na oken-sko kljuko.

Zelo se nam je mudilo v najzanimivejše mesto sveta, zato smo kar kmalu sedli v avtobus in se po kopnem odpeljali do Benetk. Ob prvem kanalu smo prestopili v vodni tramvaj, ki nas je 3 in pol kilometra daleč vozil skozi Benetke. Med vožnjo smo tisti, ki smo prvič bili priče tolikim naravnim in arhitektonskim lepotam, kar nekako ubrano, kot bi se že prej vadili, izvabljali iz suhih grl svoje uh, ah in oh!

Na Markovem trgu smo izstopili in tu so imeli naši fotografi obilo dela. Palače z vseh strani, golobe, vse je bilo treba fotografirati. Komaj sem uspela moža pripraviti do tega, da je tudi mene »pritisnil« med beneškimi golobi. — Brez take slike vendar ne morem domov!

itd. pa prodajo za naše pojme zelo poceni, in tudi lepe stvari. Ko smo zaradi utrujenosti po sedmih urah hoda sedli v gostilno in poskusili vino, je bilo kmalu spet vse dobro. Vino je neprimerno slajše od našega cvička, stane pa prav toliko kot naša vina. Zvečer smo v hotelu na račun makaronov, ki smo jih jedli, še marsikatero rekli.

Drugo jutro smo odpotovali proti Trstu. V miramarskem parku je bilo v treh vodnjakih toliko denarja, da me je zamikala italijanska lahkovost... Trst sam se mi je na prvi pogled zdel prav tak, kot so naša obmorska mesta Reka, Koper ali Piran, le malo večji. Naj mi Tržačani oproste, če se sem zamajala bolj za izložbe kot za njihovo mesto, na katerega so tako ponosni. Na kratko naj povem, da je le malo stvari, ki se jih nam izplača kupiti. Za denar je tudi pri nas dosti robe, reveži pa niso prav nič na »profitu«, če hodijo v Trst kupovat. Zavese, »bunde«, dežniki in še nekaj malenkosti — te reči so res dosti ceneje kot v naših trgovinah, kar se ne čvrljevje tiče, ni da bi govorila.

Zanimivo je nakupovanje na »stantih«. Ko vidiš vse tiste neštete reči, pregledaš denarnico in pomisliš na število članov ožje družine, ki jim morš prinesiti spominke, bi najraje kar vso zlahto zatajil... Moške kravate prodajo po 300 lir — lepe, perilo, okraski, papsavi, torbice itd. vsega je do-

volj. Pri starejši ženski sem se ustavila in jo opazovala, ko je ponujala 5 parov moških najlon nogavic za 900 lir. Z možem sva se pomenkovala in kar naenkrat naju ženička ogovorila:

»Ste Jugoslovani?«

»Smo.«

»Pri vas pa vero preganjate!«

»Mi je že ne!«

»Kako morete biti taki, ko je vendar vse božje, kar vidite okoli sebe!«

»No mamka, če je pa tako, mi dajte tistele nogavice, jih bo že bog plačal!«

Na te besede se je kar raztogotila in ker je bila denarnica že zdavnaj prazna, sva jo mahnila dalje. »Se za pol litra imam, pojdiva počivat!« Do odhoda avtobusa sva počivala v zakotni gostilnici. Žulila pol litra chiantija in ugibala, kako to, da nima je zmanjkalo denarja, še preden sva kupila, kar sva nameravala. Italijani, zlasti Tržačani, so od zlomak Verjetno me je kdo prepeljal na račun naglice in lir, ki jih nisem vajena.

Ob koncu smo si bili vsi edini, da je takle izlet zelo lep, le potem ni lepo, ko prideš domov in te čaka prazna »blagajna«. Za dva je treba »odrajtati« kar 45 tisočakov z vožnjo in devizami vred ter prenočitvijo v Ljubljani — denar, ki ga je večina uslužbencev le s težavo spravila skupaj.

R. B.

Benetke — Canal grande

Z obiska pri graditeljih ob Krki

Ljudje ob avto cesti

Natolcevanje in obrekovanje je nekaj nad vse grdega. Kmetje in gostilničarji dvigajo cene čez mero! Na račun brigad, ki gradijo avto ceste, hočejo pretirano zaslužiti! Take in podobne govornice smo slišali v Novem mestu. Resnica je pa takale:

Otočec ob Krki. V upravi gradbenega podjetja »Beograd« nam ljubezne uslužbenke povedo tole:

... Zaradi kmetov se nima mo kaj pritožiti. Ustrežljivi so in nam radi pomagajo. Da bi v gostilni zaračunavali hrano na mesec po 12 do 15 tisoč dinarjev, pa ne drži. Prosili smo sicer, če bi nam hoteli kuhati in smo sami ponudili 10.000 dinarjev na mesec, česar pa v gostilni niso hoteli sprejeti, ker ne utegnejo pripraviti hrane za toliko ljudi. Tako smo si sami organizirali menzo. Celodnevni obrok hrane nas stane od 150 do 200 din. Zadovoljni smo.

Otočec. Čudoviti biser sredi prelepe Krkel Stal bi človek in ga gledal, gledal... Klanec. Kolesar pravkar

na mesec! Pri sosednjem kmetu je stanovala učiteljica, ki je plačevala za sobo 800 din, a se je pred kratkim preselila. Zdaj je ponudil kmet sobo, toda tudi ta za 5 tisočakov! Spoznal je pa, da pretirava in je popustil na 2.200 din. Tudi prenočišča v Mislejevi gostilni so se podražila. Od 700 na

1200 in zdaj že celo na 3000 din mesečno. Vendar se ljudje ne pritožujejo in pravijo, da so v Mislejevi gostilni zadovoljni.

Toda, mar domačini ne požalujejo, da z dviganjem cen samo škodujejo sami sebi? Podraževanje stanovanja, vina, hrane in pod. pomeni draž-

jo graditev avtomobilske ceste. Tudi to bomo plačali mi sami!

Kmetje vzdolj avto ceste bi morali računati drugače: pridelajmo več vrtnin, več krompirja, sočivja, sadja, pa bomo dobili tudi več denarja! Ne pa navijati cene, v tem ni rešitev.

Pri inženirju Petruški

Po travi ob hiši je prišel k nama v pisani srcaji in ves zagorel inženir Peter Dimitrijevič; vsi pa mu pravijo lepo po domače kar Petruška.

»Mene iščete? Če bi radi kake izjave, ne bo nič! Boste morali pa že v štab mi je dejal ves nasmejan.

Povabil me je v pisarno nad trgovino v Dragi. Skromna sobica, v kateri rišejo inženirji načrte.

»Vidite, tu delamo, kadar nismo na terenu. Tu zraven pa s kolegom stanujeva.«

»Na hidrocentrali Jablanici. Da bi videli Bosno takrat in danes! Tu je dosežen napredek več desetletij! Ljudje so se zelo spremenili, posebno še mladina. O, če bi se zdajle srečali z brigadirji iz Svetozarske brigade, ki delajo na mojem sektorju! To so vam fantje! Veliki, močni, da jih je veselje pogledati. Korenine in panje rujejo kot velikani.«

»Ste zadovoljni z brigadami, tovariš inženir?«

»Naravnost navdušen sem!

zaposim še za fotografijo, da bi jo objavili v našem listu?«

»Kaj, fotografijo? Te pa ne boste dobili! Naš cilj je: zgraditi avto ceste. Jaz sam pri tem velikem delu zelo malo pomenim. Ko pa bo cesta gotova, takrat pridite in boste dobili fotografijo od vseh nas. Najlepa fotografija bo pa zgrajena avtomobilska cesta bratstva in enotnosti!«

Prizgal je cigareto, se zazrl skozi okno, na ustnicah pa mu je spet zaigral nasme. Misli! je na ceste.

V imenu vseh brigadirjev

in brigadir, graditeljev ceste bratstva in enotnosti Ljubljana — Zagreb bo na glavni proslavi Dneva mladosti tovariš Miča Prelič izročil predsedniku republike maršalu Titu štafeto palice in mu izročil pozdrave mladine in narodov Jugoslavije ob njegovem rojstnem dnevu. Miča Prelič je član glavnega štaba mladinskih delovnih brigad in član predsedništva CK Ljudske mladine Srbije.

Obisk na avtomobilski cesti

V četrtek 8. maja je obiskal gradbišče avtomobilske ceste Ljubljana — Zagreb tovariš Ivan Maček — Matija, organizacijski sekretar CK ZK Slovenije. Ogledal si je več mladinskih naselij in glavni štab mladinskih delovnih brigad na Otočcu. Tovariš Maček se je med brigadirji prav posebno zanimal za njihove doseganje uspehe in življenjske pogoje.

V soboto bo konferenca ZKJ za graditelje avto ceste

V soboto, 17. maja bo v Novem mestu konferenca ZKJ za graditelje avtomobilske ceste Ljubljana — Zagreb. Navzočih bo približno 120 delegatov iz vseh osnovnih organizacij ZKJ. Zdjaj dela na vto cesti med približno 10.000 brigadirji 1800 članov Zveze komunistov, ki so razvili v vseh naseljih in brigadah živahno in vsestransko razgibano politično delo. Sekretar komiteja ZKJ za graditelje avto ceste je Niko Belopavlovič, podpredsednik OLO Novo mesto.

»Tovariš inženir, vas lahko

NAČRTOVANJE

NOVO TOVARNO DUSICNIH GNOJIL bomo zgradili do leta 1960 v Pančevu. Postavljena bo na podlagi investicijskih sporazumov s Sovjetsko zvezo, njena zmogljivost pa bo 360 tisoč ton dušičnih gnojil v vrednosti približno 10 milijard dinarjev. V tovarni bo zaposlenih približno 1800 delavcev, uslužbencev in inženirjev. Lani so pripravili gradbišče, zdaj pa že postavljajo prve objekte.

750.000 TON MINERALNIH UMETNIH GNOJIL bomo proizvajali v letu 1961. Razen nove tovarne v Pančevu bodo dale znatne količine gnojil tudi tovarne v Prahovu, Subotici, Celju in Sabcu.

REZERVE PREMOGA, iz katerega pridobiva naša kemična industrija bencin, znašajo v Jugoslaviji približno 15 milijard ton. Strokovnjaki menijo, da je to rezerva za približno tisoč let.

NAD 125.000 ELEKTROMOTORJEV je doslej izvozila v tužino zagrebška tovarna »Radice Končar«. Ljubljanski »Lidostroj« je prodal v inozemstvo deset tisoč turbin za hidrocentrale.

PREJ VOJNO SMO IZ DRŽAVE izvozili na leto 500.000 ton železovih rud, izdelali pa smo je 230.000 ton surovega železa. Po vojni smo rudo prenehali izvažati, lani pa so naše železarne na Jesenicah, Ravnan, Storač, v Zenici, Sisku, Nikiču in Smederevu izdelale že milijon in 54 tisoč ton železa, od katerega smo 120 tisoč ton tudi že izvozili. Leta 1961 pa bomo v državi izdelali že milijon in 370 tisoč ton železa ter 950 tisoč ton železnih izdelkov. Zato pa smo po osvojitvi vložili v črno metalurgijo kar 184 milijard dinarjev investicij, ki že prinašajo visoke obresti.

SKORAJ 2 MILIJONA PROIZVAJALCEV dela v naši domovini v industrijskih podjetjih, medtem ko je pred letom 1941 delala industrija kruha le 700.000 ljudem v Jugoslaviji.

I. novomeška MDB štirikrat udarna!

V sredo, 30. aprila, je odšla na avtomobilsko cesto II, novomeška MDB »Vinka Padersišča-Batreja«. Brigado sestavljajo mladinci in mladinke iz novomeškega, koprškega, kranskega in goriskega okraja. Zbor brigade je bil v Trebnjem, od tam pa je brigada odpotovala na Hrvaško na mladinsko naselje v Domaslovac. Na železniški postaji v Trebnjem se je od brigadirjev v imenu OK LMS Novo mesto poslovil sekretar OK Jože Perpar in jim želel, da bi tudi oni častno prispevali svoj delež pri izvršitvi velike naloge jugoslovanske mladine.

Z avtomobilske ceste pa se je v nedeljo, 4. maja, vrnila I. novomeška MDB »Majde Silic«, ki je sodelovala pri pripravljanih delih v marcu, aprila pa je delala na trasi bodoče ceste. Za ves napor, veliko požrtvovalnost in uspeh pri delu je bila brigada štirikrat proglašena za udarno. Štirinajst brigadirjev je bilo proglašeno za udarnike, med njimi tudi komandant Dušan Zupanc. K temu uspehu jim vsi toplo čestitamo! V Novem mestu jim je okrajni komitej LMS pripravil majhno zakusko, nato pa so se razšli po domovih. Ko so si stiskali roke v slovo, so marsikateremu priletele solze. Težko so se ločili. Skupni napor in skupni uspehi so jih združili v nepozabne prijatelje.

Konec maja odpotuje na avtomobilsko cesto že tretja mladinska delovna brigada novomeškega okraja, avgusta pa srednješolska brigada. Predvideno je, da bo od novomeške okraja sodelovala na avtomobilski cesti 120 srednješolcev in 400 brigadirjev iz vrst kmetke, delavske in ostale mladine. To je lep prispevek mladine našega okraja pri zgraditvi našega največjega objekta.

Viktor je postal udarnik

Ze ob prvem obisku v mladinskem naselju »Vranduk« v Mačkovicu sem tu naletel na simpatičnega brigadirja Viktorja Bregarja, doma iz okolice Ivančne gorice. Viktor mi je povedal, da je po poklicu avtomehaničar in se v svojim poklicem zelo zadovoljuje. Omenil mi je tudi, da se v prostem času ukvarja zlasti s slikarstvom.

Vsi brigadirji so občudovali, ko je na stene ljubljanske barake naslikal lepo sliko, kar z navadnimi vodenimi barvami. Tu sem videl, da se v njem skriva lep slikarski talent. Razen tega so mi njegovi tovariši povedali, da je Viki tudi kronist brigade in vse doživljaje piše v verzih. Zelo rad mi jih je pokazal in našel sem v njih veliko zanimivosti, ki opevajo dobre in slabe stvari v naselju. Ne samo zaradi tega, ampak tudi zaradi svoje delavnosti je postal zelo priljubljen. Njegovi tovariši so mi povedali, da je Viktor najboljši brigadir v brigadi. Tudi sam sem opazil, da je zelo delaven in sem upal, da bo pri odhodu dobil častni naziv udarnika.

sem ga našel, ko je ravno postavil šotore za nove tovaršne in mu čestital na zasluženem priznanju, ki ga lahko dobi mladinec na avto cesti »Bratstva in enotnosti«.

Njegovi tovariši so mi ob slovesu rekli, da dolgo ne bodo pozabili dveh mladincev, ki sta jim bila svetel vzgled. To sta:

najmlajši delegat na kongresu Zveze komunistov Andrej Borc in Viktor Bregar, skromni udarnik, ki je pokazal marsikomu, kako se pribori naziv udarnika.

Tudi meni bo Viktor še dolgo ostal v spominu kot brigadir, ki je v Mačkovicu z delom pokazal zavest pravega mladincev in člana Zveze komunistov. Slavko Dokl.

Pozdrav graditeljem avto ceste

Našim fantom, ki so razkropljeni v raznih enotah JLA in v krajih naše domovine, se včasih toži po domu. Od njih smo spet prejeli več pisem, v katerih pošiljajo pozdrave domačim, znanec in prijatelj, svojim tovarišem in bralcem našega lista, posebej pa pozdravljajo graditelje avto ceste:

Stanko Penca, Jože Prešeren in Anton Kovač iz Sarajeva. Franc Dolensek in Vinko Vipavec iz Brčkega. Anton Ravbar in Anton Franko iz Gor. Milanovca.

Kjer tudi stroj ne pomaga, tam zgrabijo mlade roke; skala se uda in premakne iz stotisoletnega ležišča — avtomobilska cesta bratstva in enotnosti ne pozna ovir, kot jih ne pozna naš mladi rod, ki ve, da gradi zase in za svobodno, neodvisno domovino pomorno in svetlo bodočnost! — Na sliki: prizorček z dela na odseku avto ceste v neposredni bližini Glavnega štaba na Otočcu.

ustavlja kolo, ko sprašujem nekega tovariša, kje bi dobila ing. Dimitrijeva. »Koga iščete?« me povpraša. »Dimitrijeva« odgovorim. »Pravkar sem namenjen k njemu.« Z ing. Pečenkom poženeva nato kolesi vzdolj avto ceste, kjer mgolgi na trasi mladih ljudi. Vsi so zagorelih lic, močnih mišic. Nasmejani brigadirji premetavajo zemljo z lopatami. Hitijo in gradijo ceste, kakršne Dolenjska še ni imela.

Draga z okolice. Stroji brne čudovito pesem v prijetnem ritmu. Vse hiti, vse dela z veseljem. Po sadovnjakih je skoraj že vse vzcvetelo. Toda tu so vzcvetele tudi cene. Nekateri kmetje so podražili vino od 120 na 180 dinarjev liter. V neki hiši, malo naprej od Mislejeve gostilne, so ponudili enemu izmed inženirjev sobo »samo« za 5.000 dinarjev

Mala, podstrešna sobica s poševnim stropom, z dvema posteljama in z mizico — to je stanovanje ing. Petruške. »Cemu tako ogledujete? Verjemite, da sem zares zelo zadovoljen! Rad imam svoje delo...« je dodal.

»Koliko let že gradite ceste, tovariš inženir?«

»Trideset let! se je tovariš Petruška spet nasmejal. »Na tem sektorju poznam sleherno vas in zaselek, skoraj je sleherni grmiček. Kadar trasi-ram, mi je hudo, če mora cesta prek posejanih njiv ali kadar je potrebno, da zaradi ceste odstranimo kmetije.«

»So se kmetje v takih primerih kaj hudo jezili?«

»Ni hudega. Država jim dobro plača in so zadovoljni. — Vedo, da se umikajo velikemu delu, ki bo neizmerno koristilo naši skupnosti.«

»Ste gradili tudi že v kak-

Tu imamo tak teren, da zahteva mnogo delavcev, mnogo moči in naša mladina jih ima.«

»Cemu pa bo cesta od Ivančne gorice do Družinske vasi asfaltirana, ne betonska?«

»Cenejša bo in na tem terenu je asfalt boljši od betona. Nikar pa ne mislite, da bo zato manj trpežna.«

»In — bo gotova do postavljenege roka?«

»O tem sem trdno prepričan! V pozni jeseni bo stekel promet in zlasti Dolenjska bo z novo cesto mnogo pridobila.«

»Tovariš inženir, vas lahko

Naše ladjedelnice

Ob koncu lanskega leta so jugoslovanske ladjedelnice zaposlovale okrog 14.000 ljudi in ustvarile 40 milijard bruto dohodka. Naše ladjedelnice so v povojnih letih zaznamovale največji napredek in zavzela pomembno mesto v gospodarstvu Jugoslavije.

V drugi svetovni vojni je jugoslovanska trgovska mornarica pretrpela izgube, ki jih še doslej ni mogla nadomestiti. Predvojna tonaža naših trgovskih ladij je znašala 403 tisoč, danes jih ima le 383 tisoč. Po izbruhu vojne je večji del trgovske flote začel pluti za potrebe angleškega ministrstva vojnega transporta in po štiriletni službi po vseh morjih jih je od 180 ladij ostalo le 80. To je po vojni, zlasti pa zadnja leta, narekvalo nagli razvoj ladjedelnice na Jadranski obali.

LADJEDELNIŠTVO PRED VOJNO

Naša najstarejša, še vedno obratojoča ladjedelnica je bila osnovana 1729. leta v Kraljevcu. Znana je bila po gradnji velikih jadrnic, ki so plule po vseh svetovnih morjih. Avstroogrska je to ladjedelnico obnovila, tako je med prvo svetovno vojno zaposlovala okrog tisoč delavcev.

V Pulju, glavni vojni luki Avstroogrske, so leta 1859 začeli graditi vojne ladje. Trideset let kasneje je puljska ladjedelnica imela že 2500 delavcev.

Druga velika jugoslovanska ladjedelnica »3. maj« na Reki je bila osnovana leta 1906. To je danes največja jugoslovanska ladjedelnica.

V drugi svetovni vojni je bila reška ladjedelnica hudo poškodovana. Nanjo je padlo 250 letalskih bomb, v luki ladjedelnice je bilo potopljenih nekaj velikih plovilnih objektov, uničena vsa obala, dvigala itd.

Po prvi svetovni vojni je dobil dve manjši ladjedelnici Split. Obe sta bili v drugi svetovni vojni popolnoma uničeni.

OBNOVA IN VELIKI VZPON

Razširjene trgovske zveze z drugimi deželami, zlasti prekomorski, in čedalje večji tranzit tuje blaga skozi naša pristanišča, vse to je narekovalo obnovo trgovske flote. Zato je bilo treba izgraditi in obnoviti ladjedelnice. Do konca lanskega leta je bilo v ta namen porabljenih 25 milijard, za zgraditev tovarn za ladijske motorje pa 15 milijard.

Jugoslovanske ladjedelnice porabi letno za 14 milijard materiala, ki ga proizvajajo ostale panoge domače industrije. Letno obdelajo 90 tisoč ton pločevine ter profilnega železa in okrog 8 tisoč kubikov lesa. S to kapaciteto lahko v enem letu zgradijo okrog 120 tisoč bruto registrskih ton novih plovilnih objektov ali 18 tramerjev, od katerih ima vsak 10.500 ton nosilnosti. Od skupne bruto proizvodnje vse te industrije odpade na tri velike ladjedelnice: »3. maj«,

»Uljanik« in »Split« 63%, na šest srednjih ladjedelnic 13%, na šest rečnih ladjedelnic 8% in na tovarne ladijskih motorjev 14%.

Blagovna izmenjava na svetu je v primeri s predvojno porasla za 80%, razpoložljiv ladijski prostor pa le za 55%. Razliko nadomestijo predvsem s povečano brzino ladij. V celotni svetovni proizvodnji zavzema naše ladjedelnice 13. mesto. Ladjo od 10 tisoč ton gradijo v Jugoslaviji, Angliji, Norveški in Italiji povprečno 18 mesecev, v Franciji 17, v Zahodni Nemčiji 10 mesecev.

REKA—SPLIT—PULJ

Ta tri mesta so središča našega ladjedelnice. Po vojni je bila modernizirana ladjedelnica »3. maj« na Reki, razširjena in obnovljena »Uljanik« v Pulju, ladjedelnica »Split« pa je povsem nova. Od konca vojne pa do konca leta 1957 so naše ladjedel-

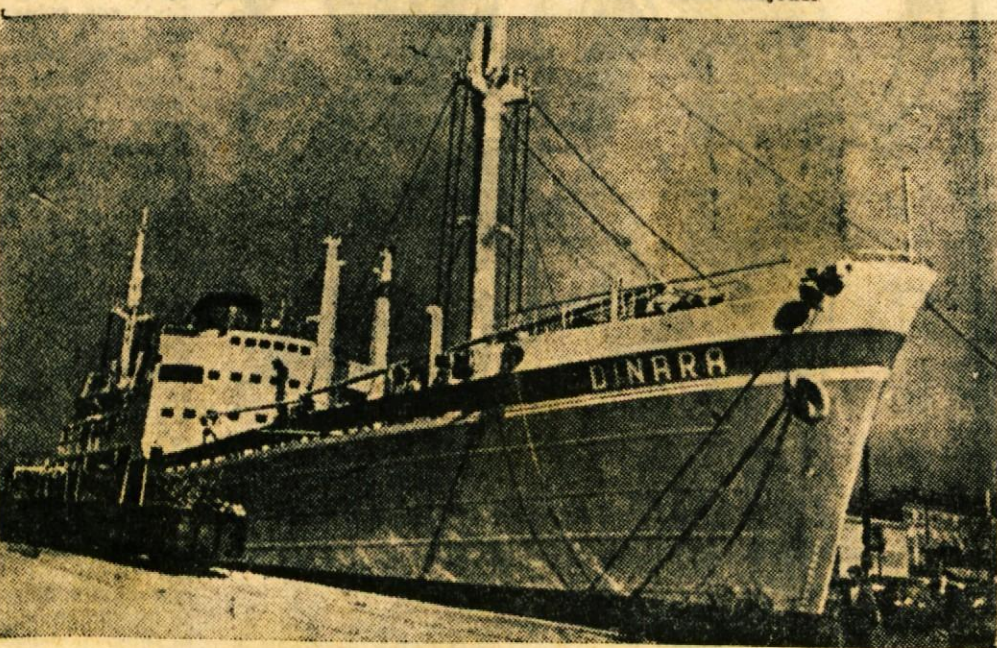
nice izdelale 554 večjih ladij, od tega v »3. maju« 168 ladij ali 60% jugoslovanske trgovske mornarice. Letos bo ta ladjedelnica zgradila 93 tisoč ton novega ladjevja. Za inozemstvo gradi tramerje po 12.800 ton, za »Jugolinijo« manjše tovarne ladje po 2.800 ton in za »Jugoslovansko ocean-sko plovbo« tramerje po 10 tisoč ton.

TUJA NAROČILA

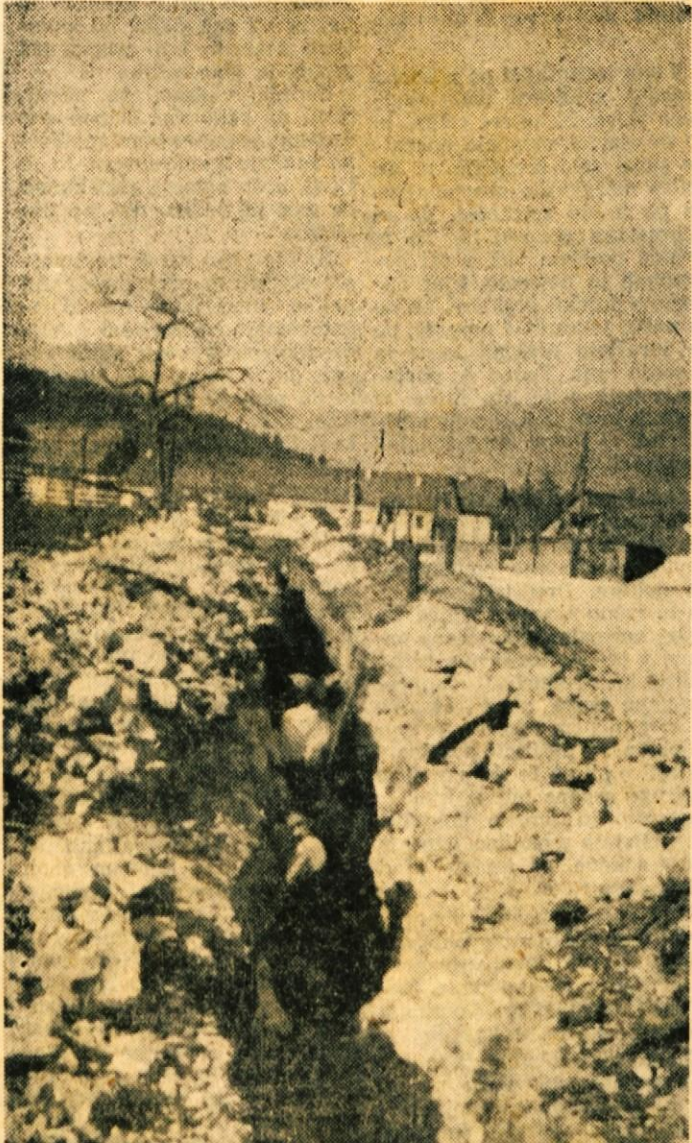
Največja in najlepša ladja Svice — »General Guisan« — je bila zgrajena v naši ladjedelnici »3. maj«. To je že druga ladja istega imena. Prva, zgrajena 1948, je bila že zastarela in so jo Svicarji prodali. Nova ima 12.800 ton nosilnosti.

V »3. maju« so zgradili tudi grško ladjo »Mimina«, ki spada med najmoderneje ladje. Zgradili so jo v 13 mesecih in je dobila najvišjo klasi-fikacijsko oceno. Svica in Grčija sta bili prvi tuji deželi, ki sta pri nas naročili ladje. Danes izdelujejo naše ladjedelnice ladje že za 14 držav. Zanje gradijo 75 ladij v vrednosti 140 milijonov dolarjev.

(Po »Jugopresu«)

Iz leta v leto je naš blagovni promet s tu-jino večji, saj izva-žamo izdelke naših to-varn že v 60 držav na vseh pet kontinentov sveta. — Na sliki: prekocean-sko ladjo »Dinara« nakladajo z blagom za Daljni Vzhod.

V Vavti vasi grade vodovod; kamorkoli se ozremo, povsod gradimo, popravljamo, razširjamo in urejamo to in ono, da bo življenje prijetnejše in lepše. Razen avtomobilske ceste, največje investicije v zgodovini Dolenjske, je tudi letos v okraju lepa bera lokalnih, zlasti pa komunalnih del.

Z današnjim položajem žene še ne moremo biti zadovoljni

Čeprav ima žena v novi Jugoslaviji z zakonom zagotovljeno popolno enakopravnost, pa z njenim današnjim položajem vseeno ne moremo biti povsem zadovoljni. Vzroki so objektivnega, materialnega, prav tako pa tudi subjektivnega značaja. Stopnja razvoja naše države in naša današnja materialna osnova še ne nudita možnosti, da bi bile žene v zadostni meri zaposlene na različnih področjih družbenega razvoja. Na drugi strani pa je odnos do žene delavke še pogosto nepravilen; čeprav je popolna enakopravnost žene v družbeni skupnosti odvisna tudi od aktivnega udejstvovanja žene v procesu družbene proizvodnje, se zelo pogosto dogaja, da z dela najprej odpustijo žene ali da moške sprejemajo tudi na taka dela, ki bi jih lahko bolje opravljale žene. Pomnovanje, da je žena predvsem za hišna opravila, je silno nasprotjaško in nima nobene zveze s pojmovanjem o vlogi žene v socialistični družbi...

Po dosedanjih podatkih je bilo v kmetijskih zadrugah leta 1956 včlanjenih 227.000 žena. Toda od 45.189 članov upravnih odborov v kmetijskih zadrugah je bilo samo 798 žen. Torej niti najmanj zavidljivo število žena, ki so bile izvoljene v te upravne odbore! Žene niso dovolj zastopane niti v vodstvih družbenih in političnih organizacij, prav tako pa tudi ne v predstavnih telesih in organih samoupravljanja, čeprav to ne ustreza dejavnosti, ki jo žene razvijajo na terenu in jo kažejo s svojim udejstvovanjem v graditvi.

Na IV. kongresu Antifašistične fronte žena leta 1953 se je ustanovila Zveza ženskih društev. Ta društva, ki jih je nad 1000, se ukvarjajo s splošnim, z zdravstvenim in gospodinjstvom, svetlovanjem žena. Potem je večina žena včlanjenih v približno dva tisoč društev, ki skrbijo za mladino. Na vasi je prav tako zelo aktivnih 1200 sekcij žena zadrug, ki se največ ukvarjajo s pospeševanjem kmetijske proizvodnje, ustanavljanjem raznih servisov, z nego otrok in podobnim.

Nimam namena tu podrobneje govoriti o raznovrstnem in uspešnem delu žene, ker bo o tem beseda v razpravi. Rad bi samo poudaril, da so ženske organizacije zelo srečno našle razne oblike svojega dela in da njihova aktivnost in uspehi, ki jih dosežajo, v veliki meri pomagajo pri naporih naše skupnosti, da bi obvladala razne probleme.

Zrenjanin in mi

Zrenjanin leži kakih 70 km severno od Beograda in ima okoli 50.000 prebivalcev. V zadnjem času zasledimo v naših časopisih mnogo sestavkov o tem mestu, kjer se je standard prebivalcev tako občutno dvignil. Zakaj prav v Zrenjaninu? V občinskem uslužnostnem biroju perejo po 20 din kg suhega perila (pri nas računajo od rjuhe — 40 dkg — 40 din), popravljajo stare in zastarele pohištvo, barvajo stanovanje, čistijo obleke, krpajo nogavice itd. V mestu je tudi več obratnih menz za odnašanje hrane na dom, v tovarnah imajo krasno urejene restavracijske prostore, kjer se delavci hranijo. Važno pa je, da so vse te usluge in hrana občutno cenejše kot drugje, ker so se kolektivni menzi zavzeli, da bodo delovnim ljudem nudili ceno in dobro hrano. Meso in mast nabavljajo kar direktno pri proizvajalcih. Zaposlenih zrenjaninskih gospodinjstev ne obremenjuje več domače delo, ker vsi uslužnostni servisi poslujejo zelo dobro, hitro in so jim v veliko pomoč.

Zrenjanin je praktični primer, kaj vse je mogoče storiti za lažje življenje delovnih ljudi, če se složno in organizirano zavzamejo vsi odgovorni. Razen tega pa so servisi podjetij prihranili Zrenjanincem v letošnjem letu 200 milijonov dinarjev... Nekega decembrskega dne leta 1956 so štirje ljudje potrkali na vrata novomeškega gospodinjstvenega centra. »Prišli smo pogledat, kako pri vas delate. Radi bi vedeli kakšne načrte imate in kaj vse pripravljate za v bodoče. Tudi pri nas ustanovljamo gospodinjstveni center, pa ne vemo kako bi, ni pravih smernic...«

Ne pozabite...

- da madeže od kakava odpravimo, če jih takoj splaknemo z mrzlo vodo, nikoli pa ne z vročo, sicer se jih ne iznebimo več;
- da hranimo jedila le v pocelcanastih, steklenih ali emajlirani posodi, ker se od kovinskih posode naznamajo neprijetnega duha in okusa;
- da na prtu ne bo madežev od vina, če vrst steklenice nemožno od zunaj v obliki obroča s surovim maslom;
- da peslen iz umetnih in volnenih tkanin odstranimo, če jih operemo z milom in sodo. Dobro sredstvo je tudi razredčen alkohol;
- da mast, v kateri potete zreske ali koščice, ne bo potemnela, če ji dodate nekaj belega živila;
- da barvo na šipah odstranimo, če namočimo madež s salinjakom. Ko se odmoči, ga odstranimo z nožem in do čiste zbršemo s krpo.

ZENE V SVETU

ZENE UPRAVLJAJO MESTO
V majhnem, pretežno indijanskem mestu v Arizoni, ki ima okrog 3000 prebivalcev, sestavljajo mestno upravo same ženske. Zanimivo je tudi, da v tem mestu sploh ne točijo alkoholnih pijač.

TURKINJE SE ZAKEIVAJO SVOJ OBRAZ
Ze pred dobrimi tridesetimi leti je turški reformator Kemal Atatürk zahteval enakopravnost žene in z zakonom prepovedal zakrivanje obraza. Kljub temu v notranjosti države Turkinja živi še vedno življenje kot pred sto leti. V mestih so se žene uveljavile v javnih poklicih. V privatnem življenju pa jih še vedno spremljajo predsodki. Celo v Carigradu, ki je eno najmo-

Vreme je nezanesljivo. Ali bo toplo ob morju? Tako smo se spraševali vsi udeleženci seminarja za pedagoško vodstvo kolonij, ki ga je priredil v Savudriji republiški odbor Društva prijateljev mladine od 26. do 30. aprila.

Zbrali smo se iz vseh krajev Slovenije v Portorožu pred turističnim uradom, toda obljubljenega avtobusa, ki nas naj bi odpeljal v Savudrijo, ni bilo od nikoder. Ko se je zmracilo in je postajalo hladneje, smo iz kovečkov jemali toplejšo obleko in se šalili na račun kopalniške obleke, ki naj bi jih po razpisu vsak prinesel s seboj. Po dvehurnem čakanju smo se že v trdni noči odpeljali na cilj.

Vodstvo seminarja je poskrbelo za najboljše predavatelje, seveda pa tudi za dobro prehrano in bivanje v lepi vili. Predavanja so se vrstila od 8. do 22. ure s kratkim odmorom za kosilo in večerjo.

Tovariš Knez je začel s predavanjem »Namen in vloga letovanj«, nakar je zelo zanimivo nadaljevala dr. Lunčič-Kovač o predprijavah in prehrani. V skoro triurnem pre-

avanju nam je nanizala vrsto problemov, ki jih bomo morali pač upoštevati, če bomo hoteli, da bodo kolonije in letovanja dosegla svoj namen. Sledila so še predavanja o estetski vzgoji — literarni, likovni, glasbeni, ritmični, dramski, o lutkarstvu, o duševnosti otrok in o geografsko-biološki orientaciji. Razen tega smo po skupinah študirali še družabne igre, igre ob morju in govorili o izboljšanju dela v kolonijah.

Vsa predavanja so bila skrbno pripravljena, podana dokaj zgoščeno, edina napaka je bila pomanjkanje časa, zato ni bila mogoča razprava, ki bi lahko dokončno proučila vsa različna mnenja in doprinesla še kaj več h končnemu zaključku.

Na seminarju je bilo v vsakem pogledu lepo. Predavanja smo imeli zunaj. Nekaj minut po kosilu nam je ostalo za sprehode in celo za kratkotrajno kohanje, da so se kopalke vsaj namočile v lepem modrem morju.

Ko smo se z avtobusom oddaljivali, smo z obžalovanjem zapuščali našo slovensko oba-

vo, uvo v čevlju, in našo slovensko Opatjko-Portorož. Se čudovit pogled na Milje in Trst, ki je tako blizu in vendar ni naš, in že smo se približali Divači, od koder nas je vlak popeljal domov.

Vsak v svojem kraju bomo začeli s pripravami, da se bo mladina na letovanjih počutila čim bolj in da ji bodo letovanja koristila ne le zdravstveno, temveč tudi vzgojno. V. J.

Zanimiva razstava v Dolenjskem muzeju

Od 11. do 25. maja je v prostorih Dolenjskega muzeja v Novem mestu odprta zanimiva razstava »HRVATSKO-SLOVENSKE KMETIJSKE UPOR 1573«. Razstavo si lahko ogledate vsak dan od 9. do 12. ure. Zlasti priporočamo organizirane obiske delovnih kolektivov, sindikatov in dijakov, ki jih po možnosti prijavite vodstvu muzeja dan ali dva pred obiskom.

Sezonska gospodarska razstava na Bledu

1. maja so na Bledu odprli že 6. sezonsko gospodarsko razstavo, ki bo do kraja sezone seznanjala domače in tuje goste s proizvodnjo naših podjetij. Letos sodeluje na razstavi sicer le 82 razstavljalcev iz različnih strojskih in obrtnih panog.

Ali bodo dosegli svoj cilj?

V četrtem razredu nižje gimnazije v Žužemberku je letos samo 16 dijakov, med njimi le 2 fanta. Nad polovico jih od daleč hodijo v šolo: iz Podšumberka, iz Lipovca pri Ajdovcu, z Dvora, Smehele, dva pa hodita vsak dan iz Lipja. Večina jih hodi v šolo že deveto, deseto ali celo enajsto leto. Njihovi starši pa tudi sami vedno bolj spoznavajo, da je znanje potrebno, če hočejo otroci priti do kruha. Po učenem uspehu niso to najboljši dijaki, sicer pa so živahni in vsi bi radi nekaj postali. A kam, se sprašujejo že dalj časa, posebno pa v teh zadnjih mesecih obvezne šole. Kam? Tako premišljujejo tudi starši in njihov učitelj. Dijaki bi želeli na učiteljske (tudi oba moška), v srednjo ekonomsko in v administrativno šolo, nekateri pa bi se radi izučili obrti. Se bodo mogli preživljati v naslednjih letih, bo zanje primerno učno mesto in predvsem stanovanje, bo občinski ljudski odbor mogel pomagati? bodo ti mladi ljudje dosegli svoj cilj?

Literarni večer

v počastitev Dneva mladosti

Ena prvih prireditev v okviru letošnjih praznov za Dan mladosti je bil literarni večer slovenskih književnikov, ki ga je 7. maja zvečer organiziralo vodstvo Doma JLA v Novem mestu. V imenu prireditelja je gostujoče književnike in obiskovalce pozdravil pesnik in prevajalec Severin SALI, ki skupina novomeških pionirjev pa je prinesla gostom razen priručnega pozdrava še toplo vabilo mladega rodu, naj pridejo pisatelji in pesniki tudi med naše najmlajše, ki jih bodo prav tako veselili.

Ob prisrčnem aplavzu navzočih, med katerimi pa smo pogrešali starejše novomeške dijake, je prvi prebral svojo črtico »Na morju« pisatelj France BEVK. Pesnik Ivo MINATTI je za njim recital nekaj svojih partizanskih in drugih pesmi ter požal prav tako toplo priznanje. Ob spremljavi pianista Staneta Finka je v odmoru tenorist dr. Miro Vodnik zapel Simo-

nitijevo »Samo en cvet« in prijetno presenetilo vse navzoče. Pesnik Severin SALI je nato prebral pet svojih pesmi, pisateljica Mira MIHELIC pa novelo »Srečanje z Glorijo«. Oba so za občutno prebrana dela poslušalci nagradili z zasluženim aplavzom. Rubinsteinove »Melodije« je zatem pela solistka, Milena Špirarjeva, kot zanj pa je nastopil Janez MENART (namesto odsotnega Kajetana Koviča) in recital štiri svoje humoristične pesmi. Kot vse nastopajoče so obiskovalci tudi njegov nastop pozdravili še s »osebnim navdušenjem zaradi svojskega humorja in nadzve sproščene, svežega podajanja, ki je pritegnilo vso zbranost gostov v dvorani.

Večer je bil pomemben kulturni dogodek in smo zanj domiselnemu organizatorju — upravi Doma JLA v Novem mestu — toplo hvaležni. G.

Nova trgovina in otroški vrtec v novomeški Kandiji

Stanovalci na Znančevih nji vah v novomeški Kandiji bodo dobili trgovino in otroški vrtec — tako je bilo prejšnji teden sporočeno na seji Sveta za stanovanjske zadeve ObLO. Graditi bodo začeli še letos; pravzaprav bodo nadaljevali tam, kjer so pred leti nameravali graditi sindikalni dom, poleg prvga (zdaj najstarejšega) bloka. Trgovina bo modernizirana in bodo dobile gospodinjice v njej vse kar potrebujejo; razen mleka in kruha tudi vsa druga živi-

la. Vrtec bo čez dan sprejel od 40 do 50 otrok; te novice bodo najbolj vesele zaposlene matere in družine.

Na seji so tudi sklenili, da bo že prihodnji teden sklican posvet direktorjev novomeških podjetij in predsednikov delavskih svetov. Na posvetu se bomo pomenili predvsem o tem, kako bi združili in pridobili kar največ denarnih sredstev za gradnjo novih stanovanj, ki jih v Novem mestu tako zelo primanjkuje.

Dopisujte v Dolenjski list; to je boljše kot jeza, češ »o nas pa nič ne pišejo...«

Ne samo v šoli, tudi doma moramo otroke vzgajati v vsestransko praktične in sposobne ljudi. In kar tako radi pozabljamo: hišna dela morajo znati dečki prav tako kot deklice!

V Ljubljano po klobuk

»Potuješ službeno?«
»Ne, dopust sem vzela, grem v Ljubljano po klobuk in spičaste čevlje.«

Tale pogovor sem ujele na vlaku, ko sem se zadnjič cicala proti Ljubljani. Ob tej priložnosti mi je prišlo na misel, kako dragi so za Novomeščanke klobuki, ki jih morajo kupovati v Ljubljani, razen tega pa zaposlenim ne kaže drugega, kot na račun dopusta nakupovati. No, lep počitek! V Novem mestu namreč ni nobene modističke, čeravno živi v mestu več sto žena, ki nosijo klobuke. Prav tako je z modernimi čevlji. Takih, kot jih je vsa Ljubljana polna: z zelo ozko peto, svetlih barv in močno komičastih, v Novem mestu sploh ni dobiti. Čemu ne? Verjetno zaradi konservativnosti trgovskih poslovodij, ki mislijo le na podeželske kupce, ne pomislijo pa, da se je po vojni preselilo v Novo mesto že nešteto uradnikov, zdravnikov, sodnikov, inženirjev in mladih ljudi, ki se sodobno oblačijo, toda čevljev v domačem kraju ne morejo kupiti. Danes, ko stopamo v Konek z vsemi sosedi preko meja naše domovine, tudi na področju mode res ni vseeno kaj oblečemo in kaj obujemo.

Ali se res ne bi dalo kaj storiti, da bi bilo tudi ženam, ki ne hodijo razoglavne, in tistim, ki želijo moderne čevlje, ustreženo? Ra.

ZDRAVNIŠKI KOTIČEK

Dr. Oton Bajc:

Nekaj o raku

Se vedno je zdravniku težko povedati, da boluje bolnik na raku. Tako podobno je bilo pred leti tudi s tuberkulozo in s sifilizom. Danes si šteje vsak zdravnik v svojo dolžnost, povedati bolniku, da ima tuberkulozo, mu razložiti točno stanje njegove bolezni, kakor tudi načrt zdravljenja, ki bo potrebno. Ravno tako ravnajo zdravniki tudi s sifilizom. Obe ti bolezni sta izgubili svoj strahoten značaj, obe sta dandanes ozdravljivi. Prišel je čas, da tudi rakasta obolenja imenujemo z njihovim pravi imenom, zakaj tudi pri njih je medicinska znanost dosegla že velike uspehe. Seveda pa to le, če se bolnik javi v prvih začetkih tega obolenja.

S tem trenutkom pa preneha čudežna zmoglost embrionalnega tkiva. Nekateri celice, ki so se razvile, ostanejo enkratne skozi celo življenje, n. pr. celice možganske skorje. Druge pa imajo zmoglost, da se neprestano obnavljajo. To je seveda posebno važno pri poškodbah in boleznih, kjer nastanejo defekti organov. Le na ta način je nam, č. mogoče, da se zarastejo prelomi kosti in zacelijo rane. Vedno pa nastane iz istih celic isto tkivo: iz kostnih kosti, iz mišičnih mišic in iz nobene embrionalne zmoglosti pa ni več.

Sedaj pa predstavljamo, da se znajde del celic organizma ali pa ena sama pred čudovito zmoglostjo embrionalne delitve. Predstavljamo si, da se začne nekatero celico od sedaj normalno delujočega organa v telesu, zopet anarhično deliti in producirati najprej omejeno maso, ki se razraščala v matičnem organu, pozneje pa začno pošiljati posamezne celice ali pa že skupke celic v druge organe telesa, kjer nastanijo in tvorijo kolonije, se razširjajo v okolico, izločajo svoje sokove, pa imamo pred seboj sliko raka.

Rak napada kakor tuberkuloza, vse organe človekovega telesa, v vseh dobah njegovega življenja, in oba spola. Nekateri poklici so prav posebno ogroženi; o tem pa kasneje.

Dolgo se je mislilo, da je rak bolezen starosti, znano pa je, da mu podležejo tudi dojenčki. Rak napada v otroški dobi; da celo v ma' nem telesu se poloti mladega življenja. Rak prebavnih organov je sicer res redek pri mladih ljudeh, zato pa morajo ti plačati večji da-

vek sarkomu, raku vezivnega tkiva. To tkivo tvori ogrodje organskim celicam ter jih tako rekoč veže. Od tvojega ime. Te vrste rak napada mišice, kosti, kite in žile in se ravno tako razleže po celem životu, kakor pravi rak.

Rak grla je bolj pogost pri moških kot pri ženskah. Raka maternice vidimo večkrat pri ženah, ki so rodile, medtem ko naj bi bil rak dojke po nekaterih avtorjih bolj pogost pri ženah, ki niso rodile.

Čeprav včasoma, da včasih oboli na raku več članov ene družine, je danes vendar splošno mnenje kancerologov, to je ljudi, ki to bolezen raziskujejo da rak ni deden, niti ne nalezljiv.

Kaj je torej vzrok tej bolezni? Kateri so prvi znaki? Ali naj se vzemirjamo nad to negotovostjo? Predvsem velja pravilo, da je vsak strah odveč, da je strah celo škodljiv in da pomaga našemu sovražniku, zakaj v. ka nemoč z naše strani, tudi moralna ali psihološka, zmanjša odpornost nasproti raku.

V splošnem so prvi znaki hušanje. Ni treba, da je vedno zelo izrazito. Sprememba kožne barve, kateri se pojavijo neki sivkasti toni, ter zmanjšanje vitalitete, to je vlogje do življenja, so tudi zgodnji znaki tega obolenja, vendar je zmanjšanje vitalitete lahko vzrok ali pa tudi posledica obolenja. »Človek, l' se zapusti in se spriznari s svojo slabostjo; je lahek plen grozečega sovražnika.«

V različnih pokrajinah so vrste raka, za katerim oboli večina prebivalstva, različne. Tako je n. pr. rak jeter v Afriki zelo pogost, v Evropi pa ga vidimo zelo redko. V splošnem so svetovne statistike zelo različne; čeprav so na eni strani zelo dragocene, so na drugi strani take, da lahko povzročajo zmedo. Po njih je n. pr. v Švic, v tej deželi reda in blagostanja veliko več raka kot v sosednjih deželah. Nekateri trdijo, da je to zaradi tega, ker so njihove statistike in računi bolj točni od drugih.

Komite za modo

Obrtna zbornica LRS bo ustanovila posebni komite za modo, ki naj bi našim delovnim ljudem svetoval način modnega oblačenja za razne priložnosti, oblačilnim in obutvenim strokam pa dajal pobude in smernice in pripomočke. Komite bo prirejal tudi stalne modne revije in sodeloval pri sejmih mode doma in drugod.

Dobre in cenene večerje

Ocvrte žemlje: za vsakega družinskega člana prerežemo eno žemljo, jo razpolovimo in namočimo v mleku. Malo izstisnjeno žemljam položimo v sredino rezino salame, šunke ali sira, vse skupaj povajljamo v raztepenem jajcu in drobtinah ter ocvremo. Serviramo s solato.

Jetrni krapl: 1 kilogram surovega nastrganega krompirja dobro stisnemo, zmeljemo 20 dkg govejih jeter, dodamo 1 jajce, sesekljamo čebulo, sol, poper in vse dobro premešamo. Z žličo zajemamo kraple in jih ocvremo v vroči masti. Če bomo k tej jedi dodale še solato, bo večerja prav okusna.

Za službo in dom

- NAROCANJE
- IN ŠIRITE
- DOLENJSKI LISTI

Za službo je zelo primerna preprosta pomladanska obleka iz tanjše volnene tkanine, ki jo boste lahko nosile tudi jeseni in ob hladnih poletnih dneh. Predpisan lahko napravite iz poljubnega pralnega blaga s pisanim vzorcem.

(Nadaljevanje prihodnjih)

To in ono iz Šmarjete

Učiteljski kolektiv je s pomočjo predstavnikov oblasti priredil razstavo knjig. V lepo okrašenem razredu se je zbrala šolska mladina, nekaj odraslih in predstavnikov množičnih organizacij. Otvorili sta prisostvovala tudi zastopnika ObLO Novo mesto prof. Palma Kasenikova in tovariša Lilija, zastopnik študijske knjižnice Bogo Komelj in predsednik sveta za kulturo in prosveto občine Novo mesto tov. Zamljen. Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev je zastopal Slavko Kastelec. Navzoči so bili presenečeni, ko sta tovariša Kastelec in Komelj razstavila lepo število knjig, darilo okr. sveta Svobod naš knjižnici. Po povzemanju govora je o pomenu knjige spregovoril tov. Komelj in predal podarjenih 100 knjig v varstvo

Učiteljski kolektiv je s pomočjo predstavnikov oblasti priredil razstavo knjig. V lepo okrašenem razredu se je zbrala šolska mladina, nekaj odraslih in predstavnikov množičnih organizacij. Otvorili sta prisostvovala tudi zastopnika ObLO Novo mesto prof. Palma Kasenikova in tovariša Lilija, zastopnik študijske knjižnice Bogo Komelj in predsednik sveta za kulturo in prosveto občine Novo mesto tov. Zamljen. Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev je zastopal Slavko Kastelec. Navzoči so bili presenečeni, ko sta tovariša Kastelec in Komelj razstavila lepo število knjig, darilo okr. sveta Svobod naš knjižnici. Po povzemanju govora je o pomenu knjige spregovoril tov. Komelj in predal podarjenih 100 knjig v varstvo

Pogled na Šmarjeto v pomirjenem cvetu. (Foto: David Plut)

Bela krajina za Dan mladosti

V sredo 7. maja se je zbrala v Crnomlju na Glavnem trgu toliko množica kot že dolgo ne. Okoli 1000 ljudi iz delovnih kolektivov, tovarn, podjetij, ustanov, zlasti pa šolske mladine, je pričakalo osem štafet in področja Bele krajine. Prebivalci občin Crnomelj, Metlika in Semič so se 19. resolucijami čestitali maršalu Titu za rojstni dan. Štafete iz raznih krajev so prihajale v Crnomelj. Palice so nosili člani

Partizana, šolska mladina, taborniki, člani planinskega društva ter kanizarski rudarji in pripadniki JLA. Na Glavnem trgu je nosilec štafete pozdravila godba na pihala in navdušenje zbrane množice. Mesto je bilo ozvočeno. Pred mikrofonom so predstavniki množičnih organizacij, prisilenci štafet, in zastopniki JLA izročili pozdrave domačinov. Pozdravni govor je imel predsednik občine tov. Žunič. Predsednik obč. odbora SZDL tov. Ravbar je bil prebral skupno resolucijo Belokranjcev. Ob treh popoldne je 120 članov TVD Partizan ponosno glavno štafeto proti Kočevju. Nosilce štafetnih palic je spremljala vrsta motoristov, kolesarjev in avtomobilov.

J. S.

Sprejem Titove štafete v Kostanjevici

V petek dne 9. maja smo v Kostanjevici sprejeli Štafeto mladosti. Sprejem je bil zelo slovesen. Štafeta je začela v Podboju, od koder jo je ponosno podboška mladina v Kostanjevico. Tu jo je čakala šolska mladina. Pionirka Vera Jalovec je prebrala pismo kostanjevskih pionirjev predsedniku Titu, nakar je pionirski pevski zbor zapel nekaj pesmi. Trije cibabni iz otroškega vrta so povedali drobno pesmico, s katero sporočajo Titu, da se prvič oglašajo in da mu želijo vse najlepše ob rojstnem dnevu. Sprejem je bil zelo priprt. Pet pionirjev je potem ponosno štafeto palico v Sentjernej, od koder so na čestni marš v enotnosti in sesto Bratstva in enotnosti.

PROMET MED BANATOM IN BACKO se je z novim železniškim mostom čez Tiso, ki so ga izročili prometu 1. maja znatno izboljšal.

Novomeški pionirji so prejeli lep prehodni pokal, ki jim ga je poklonil občinski ljudski odbor. Ostale nagrade pa so darovali OLO ter okrajna in republiška zveza prijateljev mladine.

Želimo, da bi v prihodnjem letu na prvenstvo prišlo še več pionirjev, da bi tako pokazali, sadove telesovzgojnega pouka.

J. Glonar

Naši atleti uspešni tudi v Ljubljani

Atletskega tekmovanja v počastitev VII. kongresa ZKJ so se udeležili tudi novomeški atleti. Z uspehom njihovega nastopa smo lahko zadovoljni, saj so si kar štiri priborili potni list za tekmovalne v Avstriji. V reprezentanci Ljubljane bodo nastopili na troboju Graz-Celje-Ljubljana dne 3. junija v Gracu nastopil: Peter in Kotnikova, bila skok v višino in Goršnova ter Hudotova za tek na 800 m.

Rezultati naših atletov na tekmovanju v Ljubljani so bili naslednji: mladinke 800 m: 1. Goršnja Joža 1:42,2; Hude Jožka 1:43; Goršnova je v odličnem tekcu, ki je tudi nov rekord Dolenjske, premagala Hudotovo, ki ni vedela, kje je pravzaprav cilj.

Občinski zbor SD Novo mesto je bilo zadnje mesece opaziti pri moških s skokom 175 m; Kotnikova je bila druga pri ženskah s skokom v višino. Močan veter je precej oviral skakalce. Skok v daljino ženske: Hude Gabrijela 4,60 m, druga Drolje Vida 3,89 m. Hudotova je skočila samo trigramsko.

Občni zbor SD Novo mesto

V novomeškem šahovskem društvu je bilo zadnje mesece opaziti pri moških s skokom 175 m; Kotnikova je bila druga pri ženskah s skokom v višino. Močan veter je precej oviral skakalce. Skok v daljino ženske: Hude Gabrijela 4,60 m, druga Drolje Vida 3,89 m. Hudotova je skočila samo trigramsko.

Madžarski atleti v Novem mestu

V Ljubljani se bo dne 31. maja pričel atletske dvojbi med reprezentanco Madžarske in Jugoslavije. Predvideno je, da bo po končanem dvoboju nastopil del atletov v Mariboru. Novomeški pionirji so bili najhitrejši v tekmi na 100 m. To bo gotovo velika prireditev za naše mesto, saj bomo videli mnogo odličnih madžarskih atletov. Proti njim bodo nastopili nekateri atleti iz Zagreba in tudi naši najboljši.

Tudi na Ajdovcu je živahno

Ajdovec leži visoko nad Dvorom in nad Krko in človek bi mislil, da zaradi odmaknenosti od ceste v njem ni živahno. Res je, da Ajdovec, zlasti v poletnih mesecih, trpi pomankljive vode, elektrike tudi se ni nima in mnogo mladih vsako leto odide iz vasi; za krubom daleč od doma. Vendarle si ljudje, ki so doma, želijo kulturnega izzivedra in so vedno pripravljene sodelovati in pomagati pri vsaki stvari.

Ve nekaj let imajo na Ajdovcu KUD »Franceta Prešerna«. V povezavi s šolo društvo vsako leto pripravljajo proslave, predvsem pa so pridni igralci. Dosele so igrali Revčka Andrejčka, Zupanovo Micko, Verigo, Lovskega tatu, Pri Hraštovih, Matji in druge. V letošnji sezoni so uprizorili Oporoko lukovskega graščaka in Nevesto iz Amerike ter gostovali v Soleski. Ljudje si zelo želijo resnih iger, zato so se igralci le to odločili za Jurčičevega Sedovega sina. Igra zahteva precejšnje število igralcev, moramo pa reči, da so nenavadno požrtvovalni, disciplinirani in prihajajo točno zelo od daleč na vaje. Ker je oder zelo tesen in premajhen tudi razred, ki služi za dvorano, so se odločili za oder na prostem in ga tudi že postavili. Če bo vreme ugodno, pričakujejo velik obisk. Njihova prizadevnost in pridnost zaslužita res pohvalo.

M. K.

Bomo čakali na nesrečo?

Na mostu pod Šmihelskim internatom, na odcepu ceste proti Gotni vasi, ni na eni strani mostu varnostne ograje. Kar je bilo upornega, so neznanec odnesli. Šolska mladina se vsak dan ustavlja na tem mostu in gleda v motno Težko vodo. Zato je treba most takoj popraviti, da ne bo prišlo do nesreče!

M. P.

Berač-bankir

V Gabrju živita Franc Sašek in njegova sestra Teresija Mahnič, ki jima je novomeška občina zaradi starosti in nezmožnosti za delo dajala socialno podporo. Pravila sta, da jima to ni zadosti in sta, zlasti brat, beračila po Novem mestu. V svoji predrčnosti se je obrnil tudi na maršala Tita in predsednika okraja, pridno je obiskoval vse novomeške urade in kaže, da je s tem toliko zaslužil, da sta se s sestrom lahko preživljata. Denar, ki mu ga je občina dajala, pa je posojal svojim sovaščanom in tudi drugim, zato so mu podpora za nekaj časa vzeli.

Pred kratkim jima je občina spet dodelila mesečni prispevek, upamo pa, da ljudje ne bodo več nasledaj izkušeni »beraču«, in da mu odslej ne bo preostajalo denarja za posejvanje.

Berači v zabavo

Iz Stopič prihaja ob tržnih dneh v Novo mesto starejša gluho-nema ženska in berači po hišah, uradih in trgovinah. Človeku se res zasmili in ji da kakšna desetaka, ženska pa si dobro zapomni tiste, ki imajo sočutje z njo in redno zahaja k svojim strankam. Ker ima premožne sorodnike, ki jo v redu preživljajo in ji celo prepovedujejo beračiti, ona pa kljub temu opravlja svoj posel, mislimo s tem opozoriti vse, ki ji dajejo denar, da ga ni prav nič potrebna.

Ob žici okupirane Ljubljane

Izreden uspeh mlade ženske ekipe novomeškega Partizana

Novomeški atleti so tudi letos sodelovali na II. spominskih tekmovanju ob žici okupirane Ljubljane. Letošnjega tekmovanja se je udeležilo okoli 2000 tekmovalcev, zato so uspehi naše vrste še več vredni. Moška in ženska ekipa našega Partizana sta zastopali Novo mesto v štafetu tekmi, na katerem je nastopilo 17 ekip iz Beograda, Ljubljane, Splita, Celja, Maribora, Kranja, Novoga mesta itd. Dekleta so tekmovala na prosti dolgi in kratki tekmi. Ta dan hoto obiskali Vinčane dijaki črnomoških gimnazij in VII. ljubljanske gimnazije, ki bodo v soboto vrnil obisk Belo krajcem.

ROKOMETU

V soboto je bila v Crnomlju odigrana prvenstvena rokometna tekma med Partizanom in Mla. dostjo iz Kranja. Po zelo razburilivi igri so domačini premagali goste z rezultatom 22:21 in se s tem zmagali izpad iz rokometne lige. Ekipa je igrala zelo dobro, posebno pa v drugem polčasu. Ekipa Partizana je nastopila v sledeči postavi: Drovšek, Štavadar, Čop, Kastelec, Braičič, Suličca, Vrtačnik in Molik. M. K.

V nedeljo ustanovijo TVD Partizan na Vinici

V nedeljo bo na Vinici ob Kolpi ustanovljen občini zbor TVD PARTIZAN. Slovensna ustanovitev je povezana s proslavami v počastitev letošnjega 12. maja. Ta dan hoto obiskali Vinčane dijaki črnomoških gimnazij in VII. ljubljanske gimnazije, ki bodo v soboto vrnil obisk Belo krajcem.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda 14. maja - Bonifacij Cretsek, 15. maja - Zofija Petek, 16. maja - Janez Sobota, 17. maja - Mojca Nedelja, 18. maja - Družba Ponedeljek, 19. maja - Ivo Turek, 20. maja - Bernard LUNA: 18. maja ob 20.00 mja

TEKINO

»KRAKA«: NOVO MESTO: od 13 do 15. maja kitajski film »Haj« in kratki zabavni film Program VI predstave za mladino. Od 16. do 20. maja ameriški barvni filmski film »Richard Levjescrni«.

»DOL JLA.«: NOVO MESTO: od 13. do 15. maja ameriški film »Dama iz Sanghaja«. Od 16. do 19. maja ameriški barvni film »Nežni akord«.

CRNOMELJ: 13. in 14. maja poljski film »Kanal«. 15. in 18. maja ameriški barvni film »Skrivnostno močvirje«.

METLIKA: 14. maja »Po nedožen obsojen«. 17. in 18. maja ameriški film »Spionski lov«.

KOSTANJEVICA: 14. maja češki film »Kavarna ob glavni cesti«. 18. maja ameriški barvni film »Dvoboj v džungli«.

TREBNJE: 17. in 18. maja ameriški film »Ure obupa«. Predstava v nedeljo ob 14. in 16. uri.

DOL. TOPLIČA: 14. maja ameriški film »Angel ali demon«. 17. maja ameriški barvni film »Polarni ekspres«. 18. maja ameriški film »Beli jorgovan«.

SEMIČ: 18. maja italijanski film »Jutri bo prepozno«.

PRODAJNO

UPRAVIŠTVO: 18. maja ob 20.00 mja

UGODNO PRODAJO: 18. maja ob 20.00 mja

NOVO MESTO: 18. maja ob 20.00 mja

PRODAJNO MALO POSESTVO: (1 ha, 61 a): hišo, gozd, vinograd in njive. Jama 24 pri Dvoru.

NUDIMO SVINJKE: nemške palle, zahtljive pasme od 50 kg dalje, z rodovnikom. Kmetijska zadruga Žužemberk.

ZAHVALE

Ob neizmerno težki izgubi našega dobrega, skrbnega, nepozabnega in ljubljega moža, brata, strica, bratrance in svaka

FRANCA SEGA, upokojenca iz Novoga mesta

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sešedom, znancem in prijateljem, ki so z nami sočustvovali, mu poklonili cvetje in ga spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi dr. Saletu za vso skrb in trud, da bi ga ohranil pri življenju, tovarišici Hedviki Svajgar, za posvitvene besede ob odprtju groba, ter tovarišiu Andreju Mojstrovicu.

OBVESTILA

Priljubljeni odbor okrajnega društva absolventov mojstrskih in delovodskih šol v Novem mestu sklicuje ustanovni občni zbor absolventov gradbene, kovinarske, mizarске, elektro in rudarske stroke, ki so absolvirali na mojstrski in delovodski šoli v Ljubljani in so zaposleni na območju novomeškega okraja.

Ustanovni občni zbor bo v torek, 20. maja ob 18. uri na dvorani v javni šoli v Novem mestu.

NOVO MESTO

V času od 5. do 11. maja je bilo rojenih 27 dečkov in 19 deklic.

Porok ni bilo.

Umrlj so: Majcen Branko, dijak s Polja, 15 let. Skube Stanislava, hčerka delavca iz Ručetne vasi, stara leto in pol. Šnelter Peter, os. upokojenec s K. Bučne vasi, 70 let. Jakopič Ana, hči posestnika z Gribelj, 6 let. Tomič Marija, gospodinja iz Novoga mesta, 54 let. Segar-Rostan Franc, osebn. upokojenec iz Novoga mesta, 80 let.

GOTNA VAS

Umrlj so: Kocjan Stanislav, kmetovalec z Verduna, star 26 let.

CRNOMELJ

Aprila sta bila rojena dva dečka in dve deklici.

Poročili so se: Brodaric Jožef, strojni ključavničar iz Crnomlja, in Zvab Marija, delavka iz Dolenjske vasi, Ilenič Alojz, šofer iz Zorenčev, in Tome Kristina, delavka iz Dragataša, Ilenič Jože, kmet iz Kvasice, in Sus Rozalija, delavka iz Rodin.

Umrla sta: Pezdur Marija, učiteljica iz Tribuč, stara 83 let in Zupančič Alojz, kmet iz Otovca, star 37 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Bauer Stanislava iz Radencev - deklico, Zupančič Marija iz Prelesja - deklico, Starčič Zdenka iz Martinje vasi - dečka, Tratar Majda iz Gribelj - dečka, Vardijan Vera iz Otčoca - dečka, Stefančič Marija iz Zapud - dečka, Grar Marija iz Zapud - deklico, Matko Peppca iz Guberja - deklico, Zupančič Ivanka z Broda - deklico.

RAZPIS

Komisija za sklepanje in odpovedanje delovnih razpisov: GOZDARSKO-LESNE POSLOVNE ZVEZE NOVO MESTO razpisuje naslednja delovna mesta:

1. sekretarja, 2. blagajnika, 3. obratnega knjigovode.

RAZPIS

Komisija za uslužbenska vprašanja pri Občinskem ljudskem odboru Novo mesto razpisuje na podlagi čl. 21. Zakona o javnih uslužbencih

mesto sanitarnega inšpektorja

Pogoji: medicinska fakulteta in najmanj 3 letna zdravniška praksa. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti je poslati na Občinski ljudski odbor Novo mesto do 31. maja 1958.

RAZPIS

Komisija za uslužbenska vprašanja pri ObLO Novo mesto

mesto sanitarnega inšpektorja

Pogoji: medicinska fakulteta in najmanj 3 letna zdravniška praksa. Prošnje z vsemi potrebnimi dokumenti je poslati na Občinski ljudski odbor Novo mesto do 31. maja 1958.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponestrčili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: Maježič Evgen, gozdni delavec s Kot. je padel s koleša in si poskodoval desno koleno. Ivča, deček, Majer Marja iz Jelovca - dečka, Blažič Marija iz Zanje vasi - dečka, Žužek Marija iz Cilpaha - deklico, Rogelj Antonija iz Rihpovca - dečka, Jarc Antonija iz Vrboveca - dečka, Silič Antonija iz Hini - dečka, Svalj Marija iz Kočarje - dečka, Nagelj Marija iz Male Bučne vasi - deklico, Kužnik Anica iz Vrboveca - dečka, Vencelj Franciška iz Breze - dečka, Zora Mimi iz Gor. Zabuškova - deklico, Svalj Jožica iz Zavitca - deklico, Blatnik Jožeta iz Vrhnih sel - dečka.

Športne novice

9. maja je odšla na večdnevno turnejo po Madžarski in Poljski slovenska odbojarska reprezentanca, v kateri sta tudi člana novomeškega Partizana Miran Simič in Jaka Dolenc. Naraženič Boljan, brigenj iz Otčoca, se je prevrnil z avtomobilom in si poskodoval glavo in desno roko. Rajer Marijo, posestnik z Radovnice, je podrl motorist. Ogerele Smiljan, študent iz Vrhnice, je padel z drevesa in si poskodoval glavo.

Ze dalj časa teko pogajanja, da bi zadnje priprave naše moške državne reprezentante v odbojki, ki bo avgusta sodelovala na evropskem prvenstvu v Prag, bile v Novem mestu. Po nadaljnjih vesteh je precej upanja, da bomo avgusta lahko gledali trening tekme naših najboljših odbojkarjev.

Preteklo soboto je bilo na Reki oz. v Bečuju državno prvenstvo v vajah na orodju in v orodnem mnogoboju. Udeležili so se ga tudi najboljši mladinci-posamezniki iz Novoga mesta in vrsta mladink novomeškega partizanskega društva. Točnih podatkov o plasmanu vrste mladink na tekmovanju v Bečuju še nimamo, toda po nepotrjenih vesteh je bila novomeška vrsta najboljša med slovenskimi vrstami pri mladincih in v nižjem razredu presentni z odličnim prvim mestom Novomeščanov. Natančneje bomo o državnem prvenstvu še poročali.

Po predložitvi Namiznotenške zveze Slovenije bo novomeški NTK Elan v okviru proslave Dneva mladosti 25. maja priredil v Novem mestu turnir za pionirske ekipe prvenstvo Slovenije, na katerem bodo nastopili najboljši pionirji in pionirke iz vse Slovenije. Na tekmovanju bodo nastopile tudi tri ekipe Elana - dve ekipi pionirjev in ena ekipa pionirk.

... IN SE DVE SAHOVSKI

Prijateljski šahovski dvoboj med ekipama ljubljanske LUSK Olimpije in SD Novo mesto se je končal s katastrofalnim porazom novomeške ekipe, ki je iz osmih partij uspeša rešiti le pol točke (Gajski). Novomeščani so igrali nepričakovano slabo in tudi prave borbenosti niso pokazali. Na prvi deski je 17-letni Parma, prvak LUSK Olimpije in Univerze (lani je igral na državnem mladinskem prvenstvu v Novem mestu), premagal Sitarja, na drugi je Blavček premagal Kosa, na tretji Brglec Princesa, na četrti Bohak Zabuškova, na peti Dolar dr. Goježa, na šestu Štrc Bartolja in na sedmi Kokoļ Avca. Na zadnji deski je Gajski remiziral z Zupanom.

Po sklepu seje okrajne šahovske zveze Novo mesto je bila redna letna skupščina okrajne šahovske zveze preložena na nedeljo, 18. maja ob 8. uri v Domu JLA. Ista skupščina bo v Domu JLA tudi okrajno prvenstvo Slovenije, na doletole predstavnike našega okraja za republiško prvenstvo v Ljubljani, ki bo 25. maja na Dan mladosti.

Antarktični „gospodje Frakih“

V mrzlih morjih okrog južnega tečajja živijo ptiči — pingvini. S svojimi zakrnelimi ozkimi peruti ni morejo leteti, zato pa jih uporabljajo v vodi kot vesla, kajti večino svojih dni preživijo v morju. Ker imajo noge daleč zadaj na telesu, stojijo in hodijo po kopnem pokonci. Največji med njimi je kraljevski pingvin, visok 1.10 m in težak do 40 kg. Svoj »beli telovnik in črni frak« nosi z istim ponosom, kakor manjše vrste pingvinov, ki jih lahko vidimo v živalskih vrtih.

Tako mine nekaj tednov. Ko pingvini pridejo iz vode, ne jemljejo več nobene hrane. V začetku maja zneso

Pingvini na Antarktiku.

samec po eno jajce, težko pol kilograma, in ga takoj prepustijo samcu, same se pa odzibljejo na morje, ker so po

Drugo cvrtje

Cvrtje iz 10 tisoč jajc si je nedavno pripravil šofer kmetijske zadruge v imenu pri Podčetrniku. Se brez izpita in dovoljenja je vozil zadržani kamion in se zaletel v tovornjak, natovorjen z zaboji jajc in ga prevrnil. To cvrtje ga bo stalo (brez škode na obeh avtomobilih) 120 tisoč din.

Vseučilišče za starše

V Novem Sadu so odprli vseučilišče za vzgojo v družini. V njem bodo starši poslušali predavanja o metodiki vzgoje, o medicini, pravi, ureditvi stanovanja in podobno. To vseučilišče (neka posebna vrsta ljudske univerze) zasluži posebnost.

Nezgodna z jugoslovansko himno

Na mednarodnem tekmovanju jadranskih letaj v Angliji leta 1945 so člani jugoslovanske ekipe spravili organizatorje tekmovanja v precej neroden položaj. Med jadranskimi letalci 19 držav je tekmovalo tudi pet Jugoslovancev. Organizatorji tekmovanja niso bili poučeni o razvoju tega športa v Jugoslaviji, zato tudi niso predvideli zmago Jugoslovancev niti v eni disciplini posledica je bila, da niso naročili partituro jugoslovanske himne.

Hej Slovani. Vsi navzoči so himno poslušali stoje, nato pa z burnim ploskanjem pozdravili zmagovalce in — pevce. (Jugopres)

Teden moške mode

Leta 1954 so v Kölnu prvič priredili Teden moške mode. Poslej so ga imeli vsako leto kot nacionalno nemško prireditelje, lani je pa ta teden dobil že mednarodni značaj. Za letošnji Teden moške mode se je pripravilo že 19 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Opomin

V ameriški televiziji je nedavno izjavil Kenjiro Komura, profesor vseučilišča v Tokiju in eden od iznajditeljev uranija 237: »Če se bodo poskušali s atomskimi in vodikovimi eksplozivni nadaljevali v sedanjem tempu, bo čez 15 do 20 let — tudi če ne bo vojne — nastala »kritična točka« za človeški rod, kajti naše ozračje bo postalo radioaktivno.

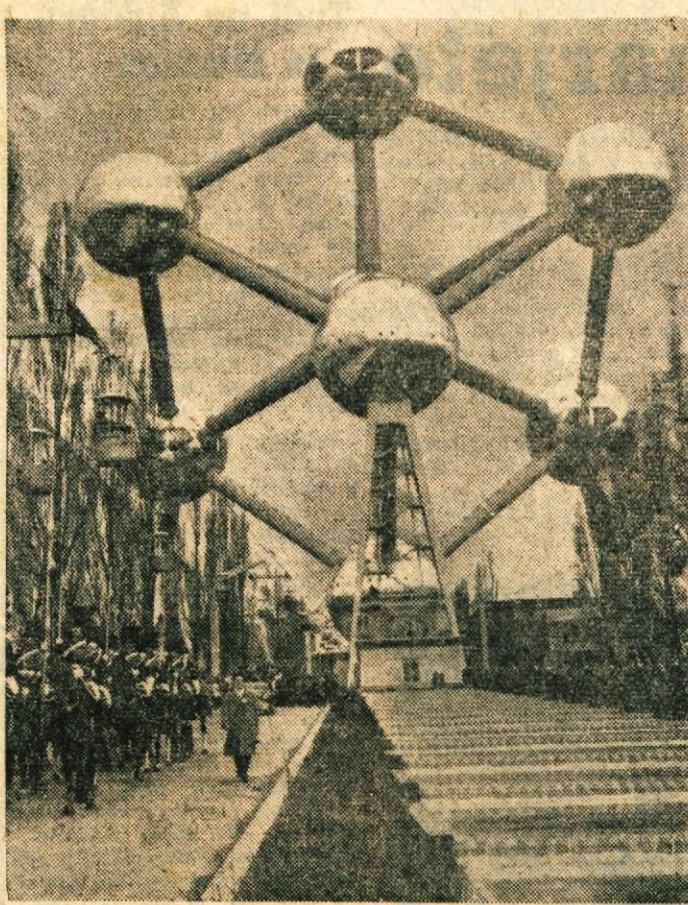
Znano je, da znanstveniki že dalj časa proučujejo hipnozo in njen vpliv na človeka. V neki ameriški šoli so naredili zanimiv poskus: po predavanju so vse študente hipnotizirali in jih v taknem stanju začeli spraševati. Odgovori so bili mnogo popolnejši in natančnejši, kot jih navadno dajejo budni študentje.

dolgotravnem postu pošeno sestradane. Samci pa morajo vzdržati in se postiti še dva meseca, pri tem pa vztrajno, mirno stati na jajcu in ga greti s toplim perjem. Kar neumljivo je, kako morejo pingvini vzdržati v neurjih in orkanih pri —40° C mraza, ne da bi vsa dva meseca karkoli zaužili. Stati morajo skoraj negibno, kajti jajce mora imeti stalno toploto 30 stopinj.

Po dveh mesecih se samice vrnejo in samci, popolnoma prestradani, odidejo takoj v morje. Prej tako bleščeče perje klavrno visi po njih, kajti post jim je pobral vso mast in lesk. Sedaj nekaj časa v morju samo žro in žro.

Kmalu se izvalijo mladi pingvinčki, težki 35 dkg, pokriti z rahlim sivim puhom. Mati jih greje s svojim perjem, čez mesec in pol pa že sami hodijo okrog, mati in oče jim pa prinašata po 30 kilogramov daleč hrano iz morja. V tem času čakajo mladiči doma v pravcatem »otročkem vrtcu«, varuje jih pa kak star pingvin. V decembru so mladi pingvinčki že povsem godni in samostojni. Sedaj se vsi pingvini, mladi in stari, vrnejo v morje in po treh mesecih se začne znova težko delo razploda in valitve.

(Po Prirodi)

TAKOLE JE BILO V BELGIJSKEM GLAVNEM MESTU, KJER SO ODPRLI LETOŠNJO SVETOVNO RAZSTAVO: PRED ATOMIJEJEM, SREDIŠČEM IN SIMBOLOM RAZSTAVE, JE BILA OTVORITVENA PARADA. Z VSEH STRANI SVETA PRIHAJAJO TURISTI IN OBISKOVALCI NA OGLED TE NADVSE ZANIMIVE RAZSTAVE.

Sateliti poročajo

Američani so objavili podatke, ki so jih dobili z umetnih satelitov

Ameriški sateliti so dokazali, da je v višini nad 1500 kilometrov sevanje tako močno, da bo treba človeka, ki bo potoval v vesolje, opremiti s posebnimi varovalnimi napravami. Znanstveni podatki, ki

peraturi, katero lahko tudi človek dlje časa brez težav prenese.

Nevarnost, da bi prišel satelit v roj meteoritov, je minimalna. Mikrometeoriti (telesca s premerom tisočinke milimetra) pa povzročajo tako malenkostno škodo, da obvaruje satelit pred njimi že kovinska plošča, debela četrtno milimetra.

O nepričakovanem možnem sevanju je poročal dr. James Allen, fizik na univerzi Iowa. On je izdelal merilne instrumente za kozmično sevanje, vgrajene v oba ameriška satelita, ki so ju izstrelili 31. januarja in 26. marca. Allen je poročal, da je v višini 1600 km sevanje stokrat močnejše

kot so pričakovali. Merili pa so samo intenzivnost žarkov, ne pa tudi njihove kvalitete. O vrsti žarkov zato znanstveniki ne vedo ničesar.

Ce sodijo ti žarki v območje rentgenskih žarkov, bi po mnenju dr. Allena to pomenilo, da se človek ne bi smel zadržati v višini preko 1600 km dlje kot pet ur, ne da bi ga debele plasti svinca oziroma druge varnostne snovi varovale pred nevarno količino rentgenovih žarkov.

Nadaljnji poskusi s sateliti, ki bodo prodrli še dalje v vesolje, bodo po Allenovem mnenju dokazali, ali je ta plast sevanja debela morda le nekaj stotin ali tisočev kilometrov. (Po »Večeru«)

Borbe bikov v bosenskih planinah

V Jugoslaviji nismo nikoli gojili bikov, da bi končali svoje življenje pod spretnim ubodom toreadorja kakor v Španiji. Toda v nekaterih krajih, zlasti v Bosni, še vedno cenijo in dobro plačajo bika, ki so v medsebojnih borbah premagali veliko število nasprotnikov. Borbe so bile nekoč močno razširjene in

znane, danes jih pa uprizarjajo le še v nekaterih povsem živinorejskih krajih. Najbolj znane so na planini Vlašić v Bosni.

Za borbo izbero bika, ki so približno enako močni. Bika se lotita dvoboja z rogovi, njuna lastnika in številni navijači ju pa ščuvajo. Če se pokaže, da en nasprotnik drugemu ni kos, se borba ustavi. Vsi ti dvoboji so prirejeni po nekakem izbirnem sistemu, da ostane na koncu samo zmagovalac, ki ga lastnik zmagovalno odpelje domov, če ga ne proda po visoki ceni.

(Jugopres)

Vsakah 11 sekund zločin

Po statistiki ameriške zvezne kriminalne poltelije FBI se dogodil v Ameriki vsakah 11 sekund po en zločin. Hudi zločini, kot umori, poskusi umora, uboji in posilstva, pa se zgodijo vsakah 3,9 minut.

Posebno značilno za to poročilo pa je, da je mladinski kriminal v zadnjih letih občutno narasel. V zadnjih petih letih se je število mladostnih zločincev dvignilo za dvakrat, v primerjavi s porastom števila prebivalstva pod 18 leti. Leta 1947 so skupno 47,2 odstotka vseh zločinov v Združenih državah povzročili mladostniki.

Ostri ukrepi na šolah v New Yorku

V New Yorku imajo polno opravka z mladimi izprijenci, ki postajajo čedalje bolj predrzni in pokvarjeni. Nedolgo tega je šestnajstletni študent zabodel v parku 28-letno tajnico francoskega poslanika. Umorni, postavlja in druga dejanja, ki jih zagreše mladi izprijenci, so na dnevnem redu.

Sedaj so sklenili, da bodo iz vsjnih šol izključili vse dijake in dijakinje, ki so bili že obsodeni zaradi kriminala. Ze prvi dan so izključili iz razredov 644 mladih ljudi.

Človek živi dlje

V zadnjih 70 letih se je človekovo življenje zelo podaljšalo. Se leta 1880 je človekova povprečna starost znašala 35 let, danes je to povprečje nad 60 let, pri ženi celo nad 70. Vsekakor ima pri tem velik pomen padec smrtnosti novorojenčkov, najvažnejšo vlogo pa igra napredek

medicinske, higienski pogoji življenja in izboljšano socialno stanje. Toda med tem, ko so nekdanji smrtni sovražniki človeka — tuberkuloza, sladkorna bolezen in umiranje mater ob porodu — v glavnem premagani, pa zelo naraščajo bolezni srca in krvnega obtoka. Zanimive so statistike ameriških zavarovalnih družb. V Ameriki je leta 1942 umrlo za tuberkulozo 41,7% ljudi, leta 1956 pa je 7,8%. Sladkorna bolezen: leta 1944 28,3%, 1955 — 16,9%. Smrtnost pri porodu je bila leta 1945 — 3,9%, deset let kasneje pa le 0,9. Drugače je pri srčnih boleznih: na 10.000 zavarovancev je leta 1945 umrlo zaradi kroničnih srčnih bolezni 174,3%, leta 1955 pa 264,9.

Kdaj so otroci zreli za šolo

V Nemčiji so organizirali anketo za šolske svete. Po ugotovitvah ankete in statistike je samo 10 do 15 odstotkov otrok v starosti 6 let zrelih za šolo. Pri sedemletnih otrocih jih je zrelo za obisk šole že 90 odstotkov.

104 »žaljujoči ostali«

V okolici Mostarja je umrl 103-letni Jozo Bošnjak. Zaprtil je 104 člane družinske skupnosti, ki jo je sam osnoval. Vse do smrti je ta čili stavec opravljal razna težaška in hišna dela.

Zbirka telefonskih psov

Ljudje, ki hočejo telefonirati, pa ne morejo takoj dobiti zveze, po navadi sipajo ogenj in žveplo na telefonistike, če so kypive ali ne. Pri tem pada na njihovo glavo marsikatera huda psotka.

Grške telefonistike, ki so prav tako deležne takih »cvetk« po žici, so pričele vestno zapisovati vse psotke in kletvice, s katerimi so jih obdarjali telefonski naročniki. Zapisovale so deset let in nabrale deset tisoč najbolj »sočnih«. Psotke so uredile po abecednem redu, povežale v knjigo, in jih poslale v dar ministrstvu pošte.

TABLETE NAMESTO OBELE

Američani delajo poizkuse s tabletami proti mrazu. Sestavljene so iz nekih aminokislin in baje preprečujejo zmrzovanje človeškega organizma v hudem mrazu.

»Ljubi moj, če se poročiva, bom ob službo.«
»Saj bova najin zakon lahko skrivala.«
»Kaj pa če dobiva otroka?«
»Naročila mu bova, naj tudi on molči.«

spa zdravnika, ki preiskuj njenega hudo bolnega, starejšega moža.
»Hm, odvisno je od tega, o kaj upate,« odgovori zdravnik.

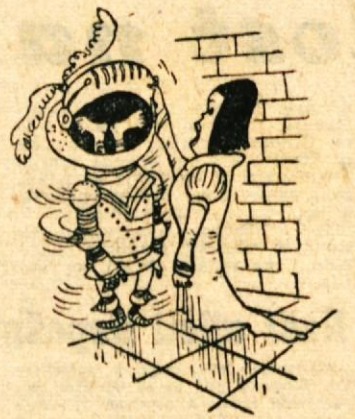
»Veste, če bi bili vi moj mož, bi vam v kavo nalila strupa!« zabrusi neka ženska v družbi jezičnemu možaku.
»In če bi vi bili moja žena, bi jaz to kavo z največjim veseljem izpil.«

LENKO ZABUSANT SE PRIPRAVLJA ZA MLADINSKO BRIGADO

»Prišel bi na delovno akcijo, če mi brigada odplača kredit, in čas, ki ga bom preživel v brigadi, šteje v dvojni delovni staž.«

Odgovoriti na naslov LENKO ŠPEKULANT Zabušantska 13

VITEŠKA

»Aha, že spet pijan!«

Naročnikom »Dolenjskega lista«! Te dni pobirajo pismo- noše zapadlo naročnino za I. polletje 1958. Vse naročnike, ki še niso poravnali svojih obveznosti do lista prosimo, da naročnino takoj vplačajo. Uprava.

85. Isti hip je Kari plamil naprej, se z vso težo svojega telesa zatekel onemu v bok in ga podrl. Čreda se je razmaknila, sloni so skoraj vsi hkrati osuplo jeknili. Divji slon je poskušal vstati, a Kari se je vzpel kvišku in se vrgel nanj s prednjimi nogami. »Boj je končan.« Je rekel najstarejši slon. Nato se je čreda okorno odmajala dalje in z njo tudi premagani slon. Samica, ki je čakala na izid boja, pa je prišla h Kariju in njuna trobec sta se ovila drug okoli drugega.

86. Gozd je pretresalo gremenje, v bližnja in oddaljena drevesa so udarjale strele. Nato se je viliha strahovita ploha. Sedec na drevesu sem se oprljal bližnje veje, da me voda ne bi odpljusknila na tla. Kako dolgo je bilo, ne vem. Ko sem pogledal kvišku, sem opazil nad seboj blede svetlikanje, a po meni je še vedno curjalo. Sele zdaj sem videl, da je zelenje nad mojo glavo zelo gosto in da se je v njem nabrala voda, ki je zdaj kapljala name. Više na drevo si nisem upal splezati, ker so bile veje prespolzke.

87. Nenadoma se je razlegel lajež, ki mu je sledilo rjovenje in takoj nato zamoikel udarec. Tiger je popadel svojo žrtev. Tiger se oglašal na tri načine: najprej pretrese džunglo s svojim strahotnim, lakotnim tuljenjem, nato z renčanjem, s katerim se pripravlja na rop, nazadnje pa še s kratkim rjovenjem, s katerim oznanj onemeli džungli, da je našel svojo žrtev. To rjovenje žrtev ohromi in tiger jo še isti hip skokoma popade. Tiger je še nekakjrat zarenčal v znamenje, da se je našel.

88. Vse živali, ki so se med ploho zatekle v svoje brloge in dupline, so zdaj počasi prihajale iz njih in si neutrudno iskale hrane, da bi jim ob sončnem vzhodu ne bi bilo treba iti spat s praznim želodcem. Ob svitanju sem v prvi motni svetlobi, ki je padala skozi zelenje, zagledal Karija, stoječega ob mojem drevesu. Ko pa sem zlezal na tla in začel zmanj iskati sledov nočnega boja, sem zlezel Kariju na hrbet in se pri tem dotaknil njegovega vratu, sem opazil, da se je stresel; ostala so mu znamenja dvoboja.